

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1955

ΔΩΡΕΑ
ΠΑΡΟΤΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το.ω
Το

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

42320

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1955

ΥΟΙΛΑΜΟΥ Κ. ΔΕΛΤΑ Τ. ΜΕΤΑ
ΥΟΛΥΟΠΟΥΛΟΥ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

42320

ΑΝΑΤΙΘΙΚΟΝ Δ' ΑΗΜΟΤΙΚΟΥ

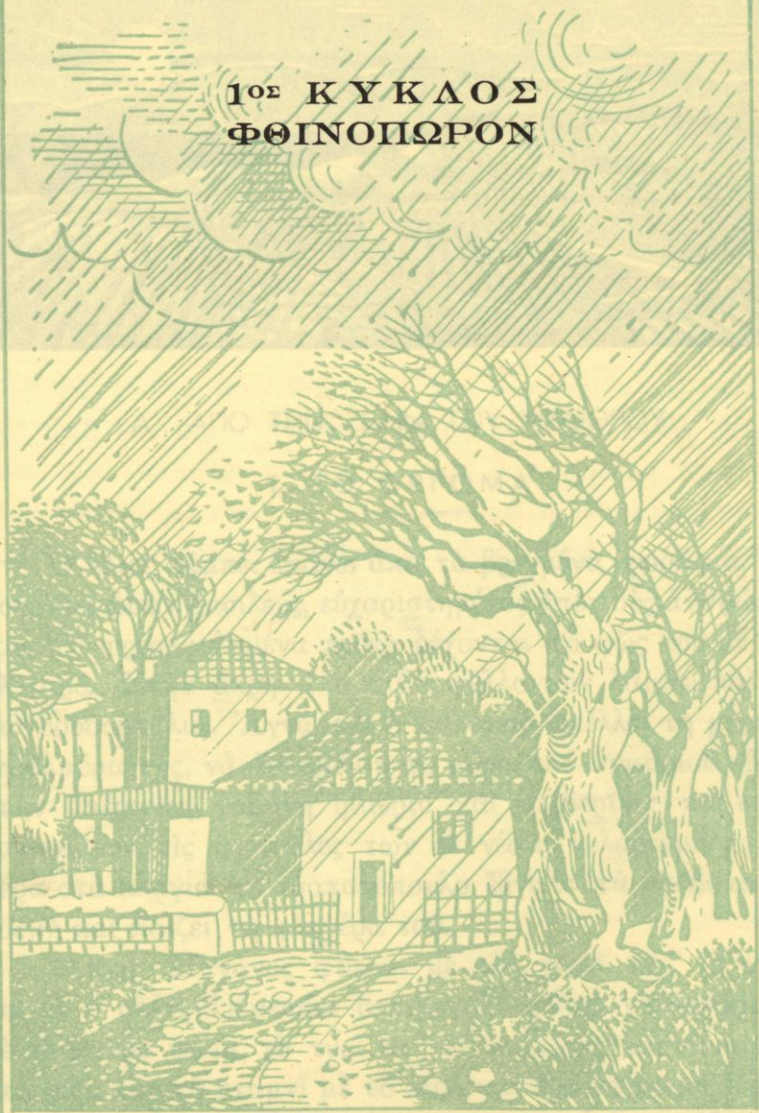

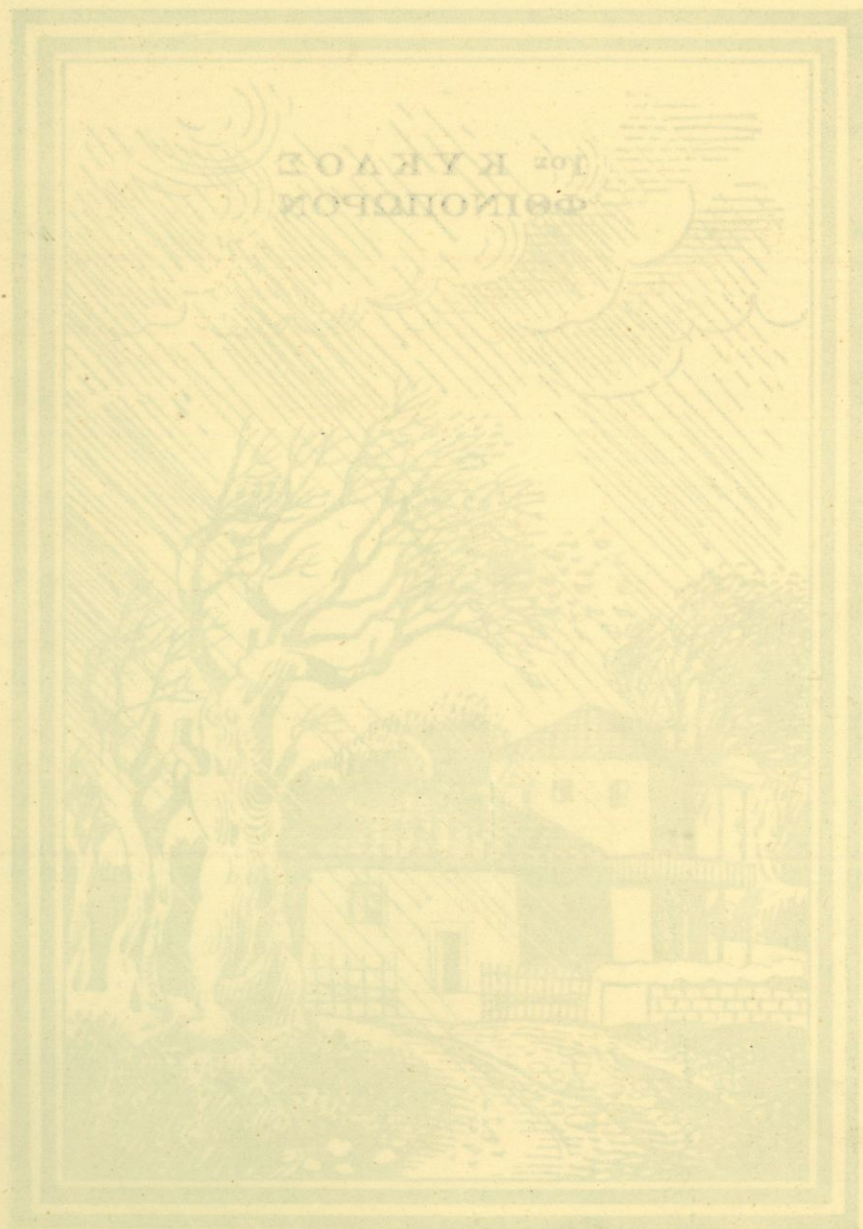
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

1ος ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

— Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὥσάν βασιλεὺς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἀγνάντια ἡ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερίνες καὶ σπίνου δοκιμάζουν τὶς φωνουλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ - Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρή καὶ τὸ ντορῆ καὶ μὲ τ' ἄλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζόμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ' στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάξει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὥσάν κάποιο γνώριμο νὰ βλέπῃ ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἄλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἴντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

✓ Ἀρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ - Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὥσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμί των.

Ἀγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παράξενα στὰ μάτια μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ ἢ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, πὺν περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, πὺν βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

✓ Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωῒνος ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τ' ἀνοιχτό του στήθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμί σφικτὸ ὥσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλήθος παπαροῦνες δλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἴντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

✓ Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντειο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Ὡστὸν ἡσκιό του θὰ ξεῖ-
δρώση, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρη. Θὰ ἔχη γιὰ προσκέφαλο τὰ
μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ
μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

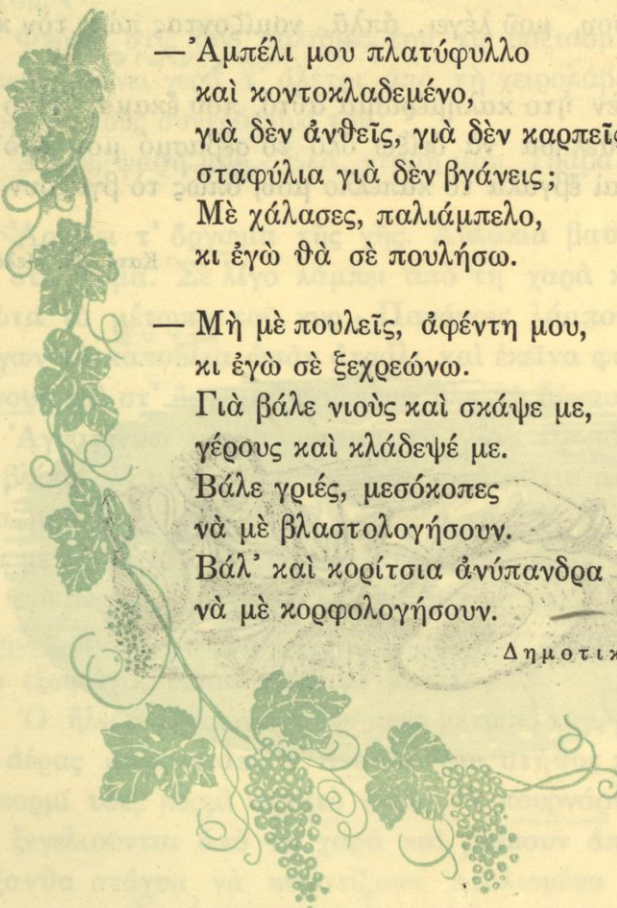
— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλη-
μερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, πὺν ἔκαμα. Ἦτο κάτι
ἀνώτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμό μου στὸ γέρο
ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν
ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μεῶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλεῖς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιούς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικὸ

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιά βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιά κλαδιά των ὡσὰν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἐκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόχια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἄνοιξι τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη, στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριον, τὸν Ἀἰδημητριίτη, ὅπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφραξε καὶ ὁ παπα- Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπα- Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως, ὥσάν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὦρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὦρα, πού ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὦρα αὕτῃ οἱ νησιωτοποῦλες παίρνουν στοὺς ὤμους τὼν τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλὰθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀϊδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγούδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο-Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνες του μὲ τὶς ἐργάτριές του μαζεύει ὁ γέρο-Δῆμος τὶς ἐλιές, πού ἔπесαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καῖκι τοῦ καπετὰν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο-Δῆμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιά μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἴδια ὦρα ἡ κυρά-Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρά τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, πού ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο-Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— Ἄ, κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο-Δῆμος τὶς ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— Ἄ, κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὥσάν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιὰ-μιὰ μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά τῶν. Ἀπ' τὴν ποδιά τῶν ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῶα του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, πού εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, πὺν ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

— Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, πὺν ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη τῶν, πὺν ὅλο καὶ ξαναλέγει:

✓ — Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! πὺν θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε; ✓

✓ Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν. ✓

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσηθῇ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὁμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, πὺν κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλίας ὥσάν κλῶσσα.

Σχίζες ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοποῦλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

✓ Μὰ ὁ γέρο-Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατριές του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. ✓ Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, πὺν ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αὐτὸ πολλὰ νυκτέρια. Βιάζεται νὰ ἐτοιμάσῃ γρήγορα τὸν καρπὸ γιὰ τοὺς μύλους, ποὺ ἔχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ ρέμα, νὰ μὴν κάθονται τώρα μὲ τὰ πολλὰ νερά. Καὶ ἡ κυρὰ Δήμαινα ἐτοιμάζει νὰ προσφέρῃ σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, ποὺ ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ μὲ τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἕνα-ἕνα μὲ δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὥσάν κόκκοι κεχοιμπαριοῦ μὲ ἕνα μοναχὰ λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία μὲ τοὺς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅσπου νὰ λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἱστορίες καὶ τὰ παραμύθια τοῦ γέρο-Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια νὰ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξὺ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριᾶς καὶ ἔρριξε κατὰ γῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλι οἱ ἐργάτριες μὲ τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες νὰ συνάξουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδιάσῃ, σειρὰ ὁλόκληρη ἀπὸ ζῦα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο-Δήμου τὰ μουλάρια, ποὺ κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῦα ἀγκομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νὰ πέσουν, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν, ὥσάν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἡχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιατῶν, ποὺ βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ χωριό, νὰ κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριάς μὲ ἀνεμοβροχία.

4. Η ΕΛΙΑ

Εἶμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἢ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή·
χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα }
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, μὲ κρατεῖ.

Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.

Εἶμαι, ἢ ἐλιά, ἢ τιμημένη!

Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὡς τὰ βαθιὰ μου γηρατεῖα,
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.

Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη!
κι εἶμαι γεμάτη προκοπή.

Εἶμαι ἢ ἐλιά, ἢ τιμημένη!

Φρίκη, ἔρημιά, νερό, σκοτάδι
τῇ γῇ τῇ ᾗ θάψαν μιὰ φορά.
Ἐμὲ, ζωῆς φέρει σημάδι,
στὸ Νῶε, ἡ περιστερά.
Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη,
τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
Εἶμαι, ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ἐδῶ στὸν ἥσκιό μου ἀποκάτου
ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῇ.
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.
Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῇ.
Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Καὶ φῶς, πρῶτότατο χαρίζω
ἐγὼ, στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
Τὸν πλοῦτο πιά, δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ποιητικὴ ᾽Ανθολογία, Α΄

Κωστής Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιός τὶς ἀρνιέται, ποιός λέγει «ὄχι»;
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ Ἀἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
ποὺ τό 'κοψαν κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

Ὁ πλάτανος, πὺν ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρείεύει,
τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
καὶ μὲ τ' ἀερίκᾳ παλεύει.

Τ' ὥριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
τὰ πράσινα κλαδιὰ ἱματώνει.
Χρυσῇ ἢ σταρήθρα στὰ μεσοῦρανα
χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

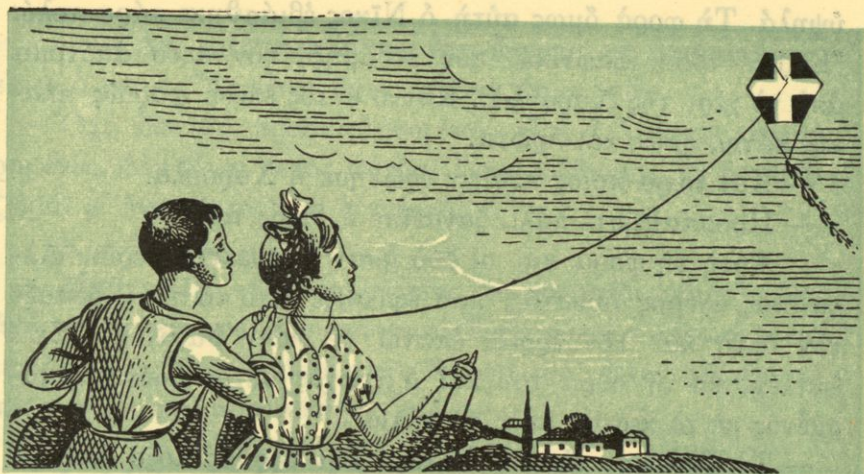
Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
πρώϊμα πρασινοφυλλιάζουν
καὶ τὴν ἴσοδειά ἀπ' τὶς ἀποθῆκές τους
βρεγμένη τὰ μυρμήγκια ἱλιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
πὺν τό ἔχουν πύργο καὶ παλάτι,
φωνάζουν οἱ σπουργίτες, τρώγονται,
ποῖός ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

« Φευγάτα χελιδόνια »

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1.— Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νίκος στὴν ἀδελφούλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ κατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νὰ πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νίκος δὲν ἐπρόλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια πὺν εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νίκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, πὺν δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφήκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεὸς των, πὺν ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιχνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετό καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τὴ φορὰ ὅμως αὐτὴ ὁ Νίκος ἐβιάσθηκε πάρα πολὺ· ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πὺ ἐτράβηξε τὸν αἰτὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ αἰτὸς ἔπεσε φαρδὺς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα.

— Καὶ τώρα ποίος πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτὴ τὴ φορὰ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πὺ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάϊ, ἄρπαξε τὸν αἰτὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς αἰτὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νίκος. Τὸν ἔρριξε λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τὴ μεριά.

— Μά, Νίκο, ἡμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθείαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν αἰτὸ κρεμασμένο, ἔσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐλᾶτε, παιδιά. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὗρωμε ἓνα μέρος πὺ ἀνοικτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιά σ' ἓνα ὁμαλὸ τόπο, πὺ ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ χλόη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν αἰτὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τὴ στιγμή, πὺ ἔκαμεν ὁ Νίκος νὰ τρέξῃ. Ὁ αἰτὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ὥσαν μπαλόκι καὶ ἔπετοῦσε μιὰ χαρά. Μὰ ὁ Νίκος χαρούμενος, πὺ ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ καμάρωση τὸν αἰτό. Ὁ σπάγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός ὁ αἰτὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόη.

4.—"Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ἄς εἶναι ὁμῶς, προσπάθησε πάλι.

—"Ὅχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετὸς αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἕναν ἀετό, πὺν δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, πὺν ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ἐλα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὥσάν περὶ. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφικτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ὅλο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, πὺν ἐφαινόταν τώρα ὥσάν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

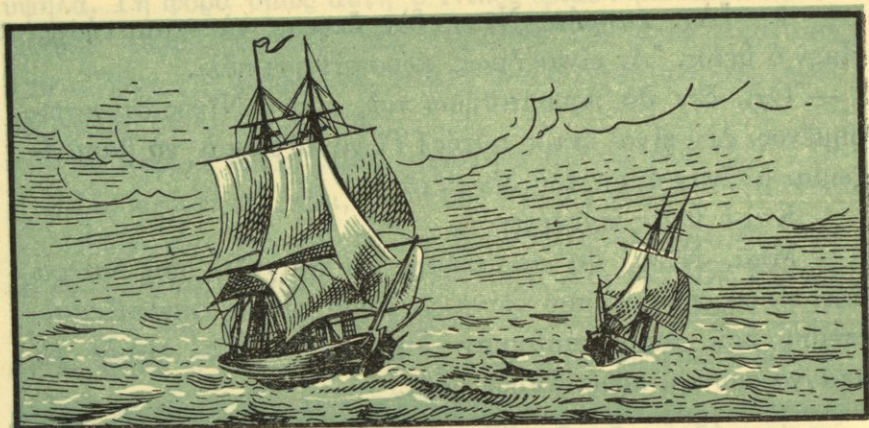
— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ πὺν πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, πὺν τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπῆγαινε στὰ σύννεφα!

Ἀφοῦ ὁ Νίκος διεσχέδασε ἀρχετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγῃ σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο· καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τόσῃν ὥρᾳ.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὐριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Έταξίδευνα, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη ⁴
γιὰ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν «Εὐαγγελίστρια» ³, ἕνα ώραῖο τρικά-
ταρτο καράβι ¹ ² ⁵

Ἡ θάλασσα ἦτο ἥσυχη, ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς καὶ ἡ «Εὐ-
αγγελίστρια» ἔσχιζε τὰ νερὰ μὲ τὴ γρηγοράδα, πὺν δίδουν
τὰ πανιά, ὅταν τὰ φουσκῶνῃ ὁ ἄνεμος. ἀνεμοπύ-
ρασμα

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο-Μαλέα, ὅταν τὰ σύννεφα ἐση-
κώθηκαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ
ἀστραπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρε-
ξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαζεύθηκαν τὰ πανιά,
ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγροισμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοιγαν,
ὥσάν νὰ ἤθελαν νὰ ρουφήξουν τὴν «Εὐαγγελίστρια», πότε
τὴν ἐσήκωναν ὑψηλὰ-ὑψηλὰ καὶ τὴν ἐτίναζαν, ὥσάν καρ-
δόφλουδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιά καὶ στὰ
κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὁρμή του, πὺν σ' ἕνα δυνατό τράντα-
γμα τοῦ καραβιοῦ ἡ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε
καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῇ. Ἀλλιῶς ἡ «Εὐαγγελί-
στρια» ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρευε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναυτὲς του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μουῦτσο τοῦ καραβιοῦ, ἓνα παιδὶ ὀρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, πού ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὥσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῇ, κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπινά του.

Δὲν ἐπέρασαν δυὸ λεπτά καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάρτι ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριξε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλῃ. Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὥς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὥσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σὰν εἶδα τὸ παιδὶ ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὥσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδὶ νὰ ἀνεβῇ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτὲς σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γι' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πὼς ἐσκαρφάλωσε ὥσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδεσε τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδεσε, ἐγλίστρησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστὸς κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιά, ποὺ ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. Ἡ « Εὐαγγελίστρια »
ἐπάλειψε πολὺ ἀκόμῃ μὲ τὰ κύματα. Ἔδωκεν ὁμως ὁ Θεὸς καὶ
ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνευσεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλησίασα
τὸ Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν
καμπινά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσχεφθῇς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, ποὺ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μοῦ
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πὼς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κύμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει:

— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

Ἀέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σχίζει καὶ τ' ἄρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρὼν ὅπου προστάζουν:
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾷ καὶ τὸ σκορπίζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ' ἄλλο τόνε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ' αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει:
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Γεώργιος Βιζυηνός

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

✓ 9. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι όπου σ' ἀντικρύζω,
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ 'περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύη
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα, ποῦ σαλεύει,
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

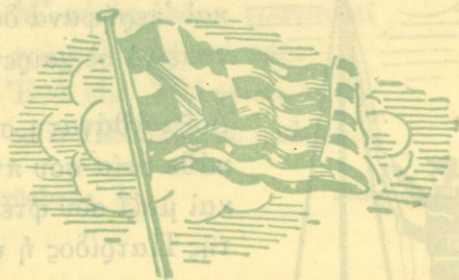
Κι ὁ Σταυρός, πὺν λαμπυρίζει
στὴν ὕψηλὴ σου κορυφή,
εἰν' ὃ φάρος πὺν φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ·
σὰν ἁγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἅπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
— Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Ὁ Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

- Φλώρια, καρδερίνες, φλώριαααα!
- Πόσο τις δίνεις, βρέ παιδί, τις καρδερίνες;
- Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές καὶ μ' ἐγγύησι.
- Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωτ'.
- Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;
- Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...
- Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δώσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἐπλημύρυσαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἓνα δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχάιδεψε πονετικά καὶ τὴν ἐκοίταξε καλὰ καλὰ, φέροντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι της μπροστὰ στὰ μάτια του, ὥσάν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῇ μυστικά κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὑστερα, τινάζοντάς τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πὼς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

- Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἐκεῖ!

✓ 'Από μέσα του όμως έφαινόταν καταχαρούμενος ο παρά-
ξενος εκείνος άνθρωπος. Θα ήμπορούσε να δοκισθῇ κανείς,
πώς αυτό, πού έγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαίο. Ο ξένος, χω-
ρὶς ἄλλο, εἶχε αγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν
ἐλευθερία του. Ἄν προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπό του,
τὸ ἔκαμνε ἴσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ήμπορούσε νὰ δοκι-
σθῇ κανείς ἀκόμη, πὼς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἂν τὸν ἔβλεπε
μὲ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τὸ φτερούγισμα τῆς καρδερίνας
στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. Ἐνα φτερούγισμα τρελλό, μὲ μουνδια-
σμένα φτερά, πού τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνὸς καϊκιοῦ, σα-
στισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἑξαφνικὴ χαρὰ της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πὼς μοῦ ἐξέφυγε!

'Απὸ μέσα του όμως ἔλεγε χωρὶς ἄλλο ὁ γεροντάκος:

— Κάνε τὴ δουλειά σου, πουλάκι μου, καὶ μὴ σὲ μέλῃ.

Δυὸ μορτάκια, πού ἔκαμναν τὸ βαρκάρη ἐκεῖ δίπλα,
ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καϊκι.

— Νά το, νά το, ἐπάνω στὸ πανὶ ἀκούμπησε, εἶπε τὸ ἕνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ ρίξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις,
πὼς εἶναι μουνδιασμένο; ἀπήντησε τὸ ἄλλο.

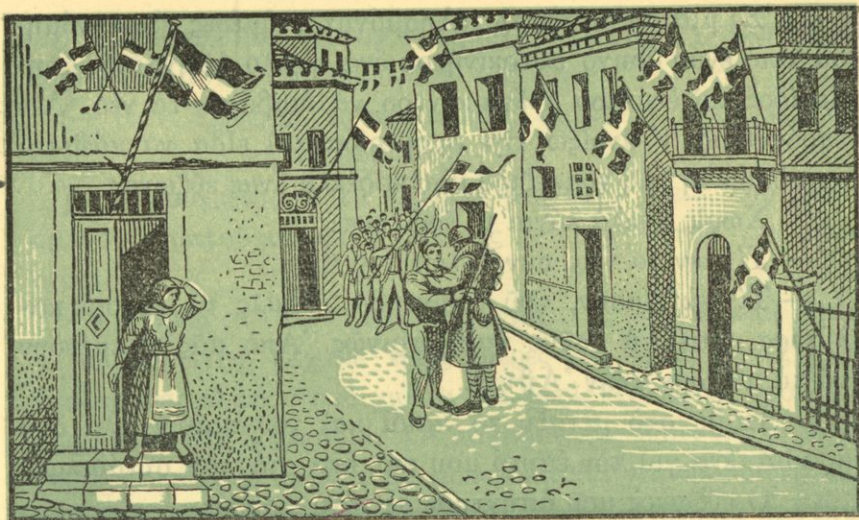
✓ Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ήμπόρεσε νὰ κρυφθῇ πιά. Ὁρμη-
σεν ἄγριος στὴν ἄκρῃ τοῦ μώλου καὶ ἐφώνηξε, κουνῶντας
τὸ μπαστούνι κατὰ τὸ καϊκι:

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τὸ πουλί; Ἐγὼ τὸ
ἀγόρασα, ἐγὼ ήθέλησα καὶ τὸ ἄφησα. Ὅριστε μας! Κάτω
γρήγορα, γιὰτὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον ὅταν εἶδε τὸ πουλί νὰ τινάζῃ τὶς φτερουγί-
τσες του καὶ νὰ σχίζει χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπῆ-
ρε τὸ δρόμο του, μουρμουρίζοντας:

— Μὰ βέβαια, μέσα στὴν ἐλευθερία ἐγεννήθηκαν· πού νὰ
ἡξεύρουν τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά!...

Παῦλος Νιρβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγίτες, ἐμπήκε πρῶτο
στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυροκάστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ
ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν
μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν γιὰ τὴ δοξολο-
γία, εἶδαμε τὴν πόλιν πού ἔπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα.
Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστο-
λισθῇ ἐορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βο-
ρειοηπειρωτίτισσες τίς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος
τοῦ σεντουκιοῦ των γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στ' Ἀργυροκάστρο! Καὶ τοῦ που-
λιοῦ τὸ γάλα, πού λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυ-
μαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιὰ ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου
τίς κακονυχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριά σ' ἓνα-δυὸ ποτηρά-
κια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὁδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανὴ τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὐζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξὺ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἓνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὐζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ μὲ κερᾷσης; Ἐχεις περισσότερους παρᾶδες τοῦ λόγου σου;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἂς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὥσάν αὐτό. Τὸ αὐτὸ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμμένα αἵματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἱματωμένα καὶ τὸ ἀριστερό του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο σὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

Ὁ εὐζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε:

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρε συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπὰς καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

Προσπάθησα νὰ τὸν καθυσχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νὰ μὲ κεράσῃ κι αὐτὸς ἓνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα :

— Κάτι ὅμως, μὲ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νὰ μοῦ εἰπῇς ;

Ἔτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στὴν ὕγεια τοῦ δοξασμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὐζωνος μοῦ διηγῆθηκε τὴν ἱστορία του :

« Ἀνήκω στὸ εὐζωνικὸ σύνταγμα τῆς Ἀρτας καὶ εἶμαι Τζουμερκιώτης. Εἶχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, πού ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπausι στὰ σύνορα κατὰ τὴν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονάδες ἦσαν καλὰ ὠχυρωμένοι μέσα σὲ σπηλιὲς μὲ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ δὲν ἔβγαιναν. Σὲ μιὰ ἐφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἐκυνήγησα μὲ τὴ λόγχη δυὸ Ἰταλούς. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐκαμα ἓναν πῆδο νὰ φυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ ἔπαθα φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγρατσουνίστηκα καὶ λίγο στ' αὐτί, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδάρι μου...

» Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ὁ γιατρὸς ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νὰ μὲ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριο. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς Ἰταλούς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο! Μ' ἐκατάλαβες; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχω ἢ δὲν ἔχω δίκιο ; »

Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ τοῦ ἀπήντησα :

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἡσύχασε. Σὲ λίγες μέρες θὰ γίνης καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. Θὰ σοῦ δοθῇ καὶ πάλι ἡ εὐκαιρία νὰ ξανακυνηγήσης τοὺς Ἰταλούς καὶ δὲν θὰ ἔχης παράπονο. Ἐχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο. ✓

« Σελίδες Δόξης »

Χρ. Κολιάτσος (διασκευή)

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Ἡ ἱστορία πού θά διηγηθῶ εἶναι ἱστορία ἀληθινὴ καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς, τὸ 1943.

Ἕνα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἐλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης μῆνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἓνα γέρο, πού ἐκαθόταν ἔξω στὴν αὐλή του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἓνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. Αἶντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

Ὑστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἓνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νά τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἶπεν ὁ χωρικὸς καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο ;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγὴ σας, ἀπλήντησεν ὁ σεβάσμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἐφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, πού ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπ' αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

Ὅταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικός :

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερο καὶ καλύτερο ;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἐδειξα αὐτό, πού ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὑπωπτεύθηκε, ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο καὶ ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Προέδρου τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, πού ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἑλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, πού τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ ; Ὑπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτός, παρὰ νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. Ὁ ξένος ἀξιωματικὸς ἄκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερῇται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἐκοίταξαν τὸν γέρο Ἕλληνα μὲ θαυμασμό. Ὁ ἀξιωμα-

τικός ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει δυὸ παλληκάρια, πὺν τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στήν Ἀφρική. Ἐμεινε συλλογισμένος καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

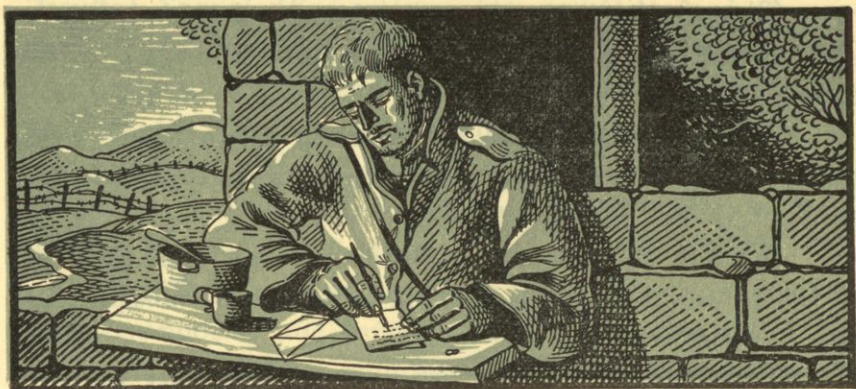
— Στρατιῶτες, πὺν ἔχουν ἀνατραφῇ ἀπὸ τέτοιους πατέρες, δὲν νικιῶνται εὐκολα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ πὺ ἔχουν τὶς ρίζες τοὺς οἱ ἑλληνικὲς νῖκες, πὺν μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἱταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στήν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμάζομε τώρα στὸ Ἑλ Ἀλαμέϊν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῇ καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἱταλοῦ ἀξιοματικοῦ εἶχε γίνει « ἡρωϊκὸ σύμβολο ». Ἦσαν ὅλοι μᾶζι οἱ γέροι τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, πὺν ἐμάθαιναν στὰ παιδιὰ των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Ὁ Ἱταλὸς ἀξιοματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιὰτὶ ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πὺς ἡ χώρα τούτη, πὺν λέγεται Ἑλλάς, ἡμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίξῃ σὲ συμφορές, ποτέ της ὅμως δὲν νικιέται ὀλότελα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἡρωϊκὴ καὶ δοξασμένη, πὺν εἶχε διδαχθῇ στὸ Ἱταλικὸ Γυμνάσιο, γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Ὁ ἥλιος ἔδνε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὺς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, πὺν δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στήν πατρίδα, φέροντάς της ἀκριβὸ δῶρο τὴ νίκη καὶ τὴν ἐλευθερία!

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου από τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ « βάπτισμα τοῦ πυρός », πὺν λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὁμορφο πρᾶγμα εἶναι νὰ εἶσαι Ἑλλην! Ἐνας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τῇ δικῇ μας, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, πὺν ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα ὅπουδήποτε καὶ ἂν περάσῃ.

Ἔχομε ἓνα παρελθόν, πὺν μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ὅλα μας τὰ παιδιά ἐδῶ ἐπάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσιασμοῦ, πὺν μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς.
Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ
ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς
μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια, αὐτοκίνητα, τάνκς καὶ πολεμε-
φόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε
νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν
μας. Εἴμεθα εὐτυχισμένοι.

+ Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος
νὰ πολεμᾶω μὲ μεγαλύτερη ὁρμή, γιατί καταλαβαίνω μέσα
μου, πῶς, σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἶμαι πάλι
μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύ-
τρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μου τον καὶ
πές του, πῶς ὁ γιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ
ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος ποὺ πολεμᾷ.

Ἡ ἀδελφοῦλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ
Γιῶργος;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου
εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους

Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλία. Ὁρῶς
τὸ διαβάσαμε καὶ δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν
θαρσυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

✓ Εμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν
πατρίδα. ✓ Ἡ ἀδελφοῦλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρὸ Σταυρό. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παι-
διὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλουζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου.
Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνη-
κὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνω-
μένοι μὲ μιὰ ψυχὴ, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπη-
ρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτο-
νικὴ ἐκκλησοῦλα μας δεήσεις γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα, πη-
γαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώ-
τερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής....

Σὲ φιλῶ θερμὰ
Ἡ μαννούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στο Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

στο χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράϊδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στο Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλλῃ
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ.

Κωστής Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΪΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸ χιόνι ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὰς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχισμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθηκαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, ποὺ μόλις ἐπροχωρούσαμε ἓνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἓνα στρα-

τιώτη τελείως ξυπόλυτο. Ἦταν φορτωμένος ἓνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατί εἶσαι ξυπόλυτος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἦσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὕρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, μὲ προχωρημένα κρουοπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὔριο εἶναι Χριστούγεννα!...

Ἦταν ἡμιονηγὸς καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσῃ ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικὰ καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους των.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγὸς στὸν στρατιώτη, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρὸ νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἓνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του στὸ ὀρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχῃ σήμερα στὴ ζωὴ, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριές
τραβοῦν μ' ὀρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

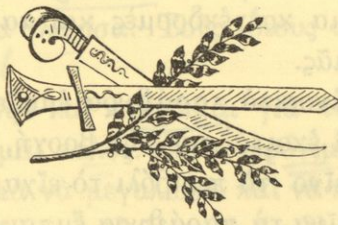
Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
κι ἄς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.

Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθῃ,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήσῃ ὁ Αὐγερινός.

Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

«Ἑλληνικὴ Δημιουργία»

Σπύρος Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Έγεννήθηκα κοντά στη θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη εκεί μακριά στα βράχια. Σ' αυτή έπερπάτησα, έκολύμβησα, έκλαψα. Πώς νά μὴ τὴν αγαπῶ;

» Κοντὰ σ' αὐτὴ ζοῦν οἱ ἰδικοὶ μου: Ἡ μητέρα μου, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὸ γάλα. Ὁ πατέρας μου μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ' ἀδελφιά μου μὲ τὶς τρέλλες καὶ οἱ φίλοι μου καὶ οἱ σύντροφοί μου στὸ παίξιμο καὶ στὸ τραγούδι.

✓ » Ἐκεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα εἶναι καὶ τὸ σχολεῖό μου, ὅπου ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐκεῖ ἦτο ὁ σοφὸς μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καὶ γέλια καὶ ἐκδρομὲς καὶ παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

» Σ' ἐκεῖνα τ' ἀνοικτὰ παράθυρα ἔμαζεύομαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιά καὶ ἐκοιτάζαμε τὴν βροχή, ποὺ ἐπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι ἐκεῖνο τὸ περιβόλι τὸ εἶχαμε φυτέψει μὲ τὰ χέρια μας. Ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ παράθυρα ἔμπαινε τὴν ἀνοιξὶ ποτάμι ὁ ἥλιος καὶ ἔλουζε τὰ σγουρὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τὸν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι. ✓

✓ » Πιο πέρα εἶναι ἡ ἐκκλησία. Ἐκεῖ ἐλειτουροῦσε ὁ σε-

βάσιμος παπᾶς με τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιά στὴν ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔπαλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσὰ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μετὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουνάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. Ὅταν ἀπέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφιά μου καὶ οἱ φίλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρίδα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; Ἀμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδί ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρή του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι Ἕλλην καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωή μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχη ἢ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωή μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ἦξεύρω πὼς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ξένες, ἑκατομ-

μύρια ἄλλα παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, εἶναι ὥσάν καὶ μέ. ✓
Τ' ἀγαπῶ καὶ εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. ✓
Ἡ Ἑλλάς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς καὶ ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια. ✓

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὅμως καὶ αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἐδιώξε τὸν Πέρση καὶ τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὀνειρεύομαι πολέμους. Ὅθι ὑπερασπισθῶ ὅμως μὲ τὸ αἷμά μου καὶ τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, πού μὲ ζῇ καὶ μὲ ἀνδρειεύει μὲ τὴν πολλή του δόξα. ✓

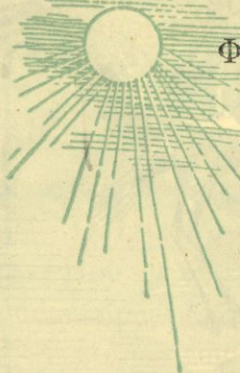
» Ὅλοι οἱ ξένοι, πού κατοικοῦν πιδ εὐφορους τόπους τριγυρὸ μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω καὶ νὰ τοὺς περάσω, γιὰτὶ ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιδ ἔξυπνη καὶ πιδ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σεβασμὸς καὶ σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ κάθε τί, πού εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιδ πολὺ τοὺς γέρους. Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορὲς πικρός. Ἄν τοῦ κάμῃς ἓνα κακό, εἶναι δυὸ φορὲς κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κα-
νείς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; Ἐτσι καὶ ἐγὼ δὲν θὰ πειράξω καὶ δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παι-
διοῦ...». ✓

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἑκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του.

18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

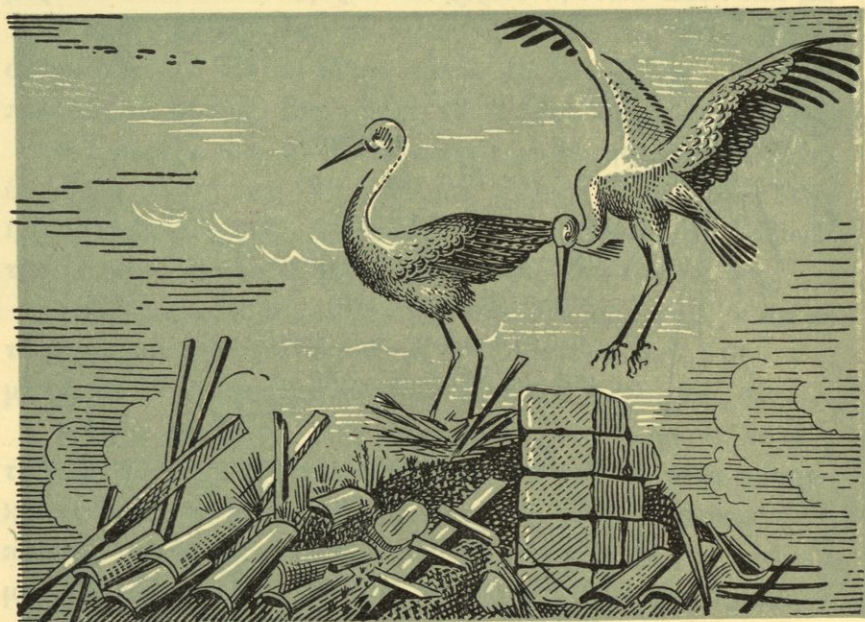

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνὰ
καὶ πελάγη γαλανὰ,
καὶ στὰ μέρη, πού φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἱλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
πού ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἱλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιά φορά δυο λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ψηλά στὴ σκεπὴ ἑνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἓνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο.

Ἄμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπὸ τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε καὶ ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφὴν στὸ στόμα.

Μιά μέρα τὸ λελέκι, ἐκεῖ ποὺ ἔψαχνε στὸ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἓνα σκουλήκι. Ἦταν μακρὺ - μακρὺ καὶ τὸ χρώμα του ἦταν ὡς τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὁμως ἐπροχωροῦσε. Μαζευτόταν - ἀπλωνόταν, μαζευτόταν - ἀπλωνόταν καὶ ἔτσι πάντα περπατοῦσε.

— Ἔ, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιὸς εἶσαι ἡ ἀφεντιά σου; δὲν σὲ βλέπω. Εἶμαι τυφλό.

— Εἶμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πῶ, πῶ, τί ἔπαθα τὸ ἄμωρο!

— Ὡστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε!

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, πὺν τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— Ὡστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποῦ νὰ τὴ εὔρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἡ φτώχεια μου, μόνο θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια!

— Μὰ δὲν νομίζεις, πὼς ἐσὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἰσθε περιττοὶ στὸν κόσμον αὐτό;

— Ὁχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἄρχοντά μου. Ἄλλη φορὰ θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— Ἀς εἶναι ἄλλη φορὰ, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικὰ στὴν τρυπά του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰς μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι· εἶμαι χορτᾶτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πὼς καὶ σεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἰσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον; Ἐξήγησέ μου, πὼς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ γῶμα, σκάβω. Ἀνοίγω παντοῦ τρυπες....

— Καὶ αὐτὸ τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πὼς δὲν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, πὺν κάμνω, φυτρώνουν εὐκολὰ τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάτραχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, πὺν ἡ εὐγένειά σου καταδέχεται καὶ τρώγει.

Τὸ χῶμα, πὺν εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἄερα καὶ στὴ βροχή· καὶ τὸ χῶμα, πὺν εἶναι ἐπάνω, τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῆς κάτι μαραμμένα φύλλα, πὺν τυλιγμένα ὡσὰν χωνὶ στέκονται ὄρθια. Αὐτὴν τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πὺδ κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσεύσῃ γίνεται λίπασμα, δηλαδὴ κάτι πὺν δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἴσθε ὅμως πολὺ ἀσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατί λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατί μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πῶς δὲν πονοῦμε; -

— Σὲ λυποῦμε, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἓναν καλὸ λόγο στὰ παιδιὰ σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἓνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἶπε:

— Ἀφῆσε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἀ, ᾶ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, πὺν καταδέχομαι νὰ κουβεντιάζω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἡξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα εἶμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἓνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν, ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς

τὰ σκουλήκια παντοῦ τρυῖπες. Ὅλη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτὴ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῇ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέση καμμιὰ ὥρα καὶ σᾶς πλακώση.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει :

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. Ἐνα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἡμπορεῖ νὰ ρίξη ὀλόκληρο σπίτι μαζί μὲ τὴ φωλιά μας!

— Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἡσυχα στὴν τρυπά του.

3. Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχάϊδευαν τὰ παιδιά των μὲ τὴ μύτη των. Ἐξαφνα ἀκοῦν ἓνα τριξίμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὥσάν νὰ τρέμη ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. Ἐνα σύννεφο σκόνῃ ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. Ἐφώναξαν τὰ παιδιά τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιὰ ἀπάντησι. Τὰ παιδιά τους εἶχαν σκοτωθῇ.

Τὰ δυὸ πουλιά ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρχετὴ ὥρα καὶ ἔκλαψαν τὰ παιδιά τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποίός νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πὼς ἓνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιά ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασιν : νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ἂν εἶναι.

Κατὰ Ἑβαλντ

Γ. Α. Μέγας

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθηκαν ἐπάνω. Καὶ ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρύο νερό.

Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρώτα. Ἀνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστὰ γῦρο. Καὶ ἔπειτα :

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἴχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ « ζουλάπι » ἐκεῖνο ἐκεῖ, πού τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

— Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται « ὑπὸ κατηγορίαν » καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδῆσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρογα μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα :

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ « ἀκανθό-

χοιρος» προξενεί ζημιὰ στὰ κτήματα, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῷο νὰ τρώ-
γῃ ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε - κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπό. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάμνῃ τὸ κακό, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματα, ιδίως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχωμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα ζῷο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ἀλλά, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἅς μὴν τὸ
κρύβωμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά.

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει
κάθε τρωχτικὸ, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ
τὰ φίδια καὶ μάλιστα τὴν ὄχιά. Ἐχετε ἀντίρρηση;

— Κάθε άλλο! είπαν πολλές φωνές.

— Στόν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ παρὰ πολλὰ φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἐλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετρᾶμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γαῖδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιατί τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, πού τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἐξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. Ἐνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι « ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, πού ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρο, ὠπλισμένο μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια ».

Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν καὶ ἐχαιρέτισαν. Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. Ἐτσι ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

Ὅταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἄνοιξι ὁ διδάσκαλος μου ἔλεγε πὼς ὁ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὀχιά, δὲν φοφᾷ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστὰ σοῦ εἶπε. Ὀλίγα χρόνια εἶναι, πού ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὰς ὀχίεις.

Ἄλλοτε ἐνομίζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρὰ καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὥσάν νὰ θέλῃ νὰ τὴν μυρισθῇ. Ἐκείνη τότε ὀρμᾷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἔμπροσ. Δεύτερο δάγκαμα ἢ ὀχιά. Εὐρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται τότε ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψοφᾷ. Ἄν τὸ ζῶον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. Ἄν ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

✓ Ἡξεύρω τί θὰ μὲ ἐρωτήσης, γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιατί δὲν ψοφᾷ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, πὺν ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, πὺν χύνει στὴν πληγὴ ἢ ὀχιά, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νὰ θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νὰ ψοφήσῃ πρέπει νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὀχιά τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νὰ χύνεται στὴν πληγὴ ἢ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφήνωμε νὰ ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῶο, πὺν κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

✓ Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐξήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἦσαν τόσο ἀναπτυγμένες. ✓ Γι' αὐτὸ ἐπιμένουμε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, πὺν τὰ διατηροῦμε ὅμως « κατὰ παράδοσι ».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ἄν ρίξετε ἓνα πήλινο κανάτι στὴ θάλασσα καὶ τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρό, εἶναι πιθανὸν νὰ εὔρετε μέσα ἓνα ὀκταπόδι. Ἄν ὅμως ἀφήσετε σ' ἓνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἓνα ξύλο ἢ ἓνα σίδερο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὁλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ παλαιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

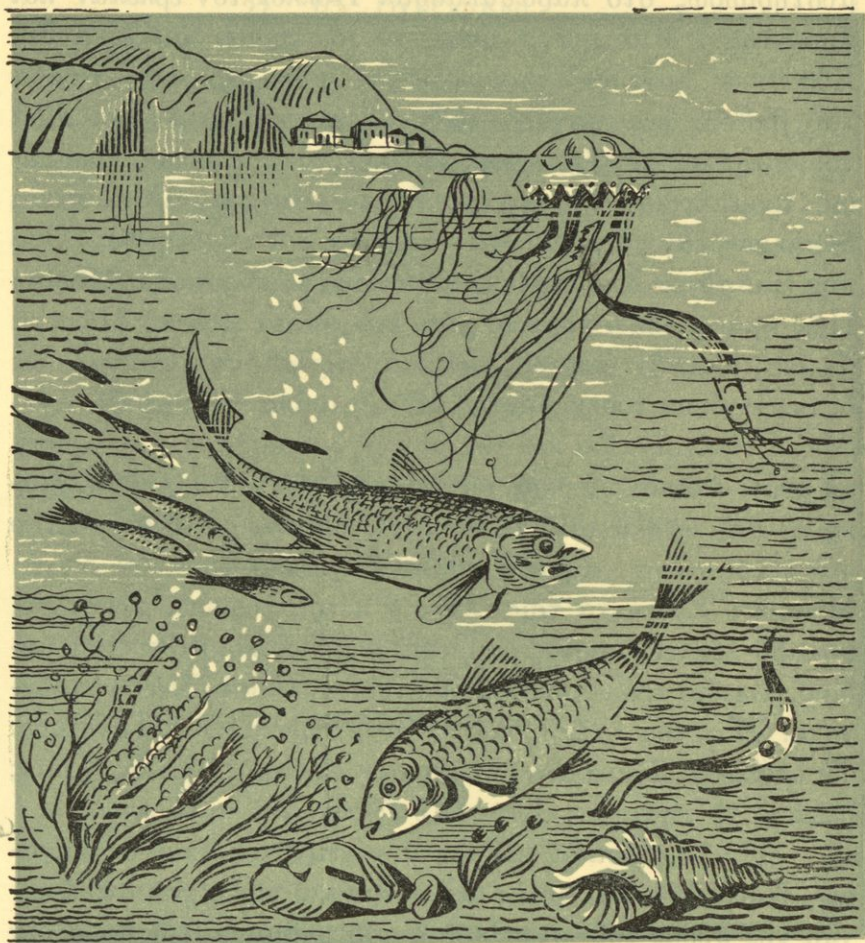
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ ὄστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὥσάν τιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία—τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης—καὶ τὸν τσαγανό, ὅπως λέγεται ἓνας μικρός, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θυμὰ του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ὁ ἄλλος ἐχθρός, ὁ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγὰ - σιγὰ. Πῶς ὅμως ἤμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἐχει τὸν τρόπο του.

Ἀλλά, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἓναν ἄλλο φαγᾶ, ἓναν ἄλλο περιέργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιά πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικὸ, γιατί αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

την σανίδα, κλέβει τ' αυγά. Τέλος ανάμεσα στ' άλλα, είναι και δεινός κολυμβητής. Κάμνει και μακροβούτια. Λαμπρά, όλα αυτά είναι γνωστά και δεν εκπλήττουν κανένα.

Έκείνο όμως, πού δεν έπερίμενε κανείς, είναι, ότι θα έπεξέτεινε την δρασί του και μέχρι βυθού! Και όμως και αυτό γίνεται. Φθάνει και στον βυθό ακόμη και επιτίθεται στα μύδια. Γι' αυτόν ακριβώς τόν λόγο τριγυρίζει συχνά

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὐρέθηκε ποντικός πιασμένος σὲ μιὰ περίεργη παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὀστράκου του ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουςοῦδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικός ἐνοστιμευόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. Ὅσο πὺ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἡμποροῦσε ὁ ποντικός καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἄνοιγε; Καί, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικός ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Δοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα! Ὅταν ὁ ποντικός διακρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλούμ! Ἐνενῆντα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιᾶς. Ὅπως βλέπετε τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαγανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἡμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἄφοβα καὶ στρώνεται στὸ φαί. Μιμεῖται ἄρᾳ γε τὸν ποντικὸ ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαγανό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίνει. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

« Ἐδῶ Βυθὸς » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θέμος Ποταμιᾶνος

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαρῶ
κι οἱ σταλακτίτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερὰ
φεγγοβολοῦν καντήλια κι ἅγιοκέρια.

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερὰ
καὶ στὶς φωλιές ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερὰ
ἅπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαρῶ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἅπ' τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρυπα σκοτεινὴ,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

«Τ α λ ή ν η »

Γεώργιος Δροσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Έγεννήθηκα από ένα βελανίδι, πού ο άνεμος τὸ ἄρπαξε ἀπὸ μία μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιὰ περιποίησι, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά.

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ξαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὁλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ὥσάν πελώρια χέρια.

Ἐρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰλλα δένδρα, πού εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμός μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μὲ τὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε χονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἦμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο - λίγο κι αὐτὴ πῆρε χρῶμα μαυριδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὀλίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, γιαγιάδες μου καὶ παραγιαγιάδες μου. Ὁ κορμός τους εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι.

4. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρη τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἢ μπορεῖ νὰ ἰδῇ ὡς ἐπάνω στὴν κορυφή μου.

Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογῆς - λογῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνά μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως τὸ χῶμα και τοὺς δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Αχ! πῶς τὸν αγαπῶ! Δὲν ξέρω, ἂν εἶναι ἄλλο δένδρο στὸν κόσμο, πὺν νὰ αγαπᾷ τὸ φῶς και τὴ ζεστασιά ὡσὰν κι ἐμέ.

Δὲν πολυβιάζομαι νὰ βγάλω τὴν ἄνοιξι τὰ πριονωτὰ φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο και περιμένω νὰ ζεστάνη ὁ καιρὸς και τὰ φύλλα μου βγαίνουν ὄχι χωριστὰ τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες φοῦντες καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμπο-
ροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

5. Ὁ καρπός μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφή γιὰ τοὺς
χοίρους. Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ
Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοί-
ρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου
καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα· μ' αὐτὰ
οἱ βυρσοδέψες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ
κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια.
Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὥσάν καρύδι. Ἐκεῖ
μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχει-
ρίζονται γιὰ γιατρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ
χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα
ὑφάσματά τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν
κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, εἶναι
στακτερὴ καὶ τόσο σκληρή, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὐκόλα νὰ τὴ χα-
ράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγουρα στὴν καρ-
διά καὶ γειτονεύει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ
μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοί,
ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ φθάνουν ὥς τ' ἀκροκλάδια.

Ἡ καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει
νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύ-
λο τῆς καρδιάς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίξῃ στὸ
νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὑρουν καρδιά βελα-
νιδιάς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια καὶ σπίτια.

7. Μὲ τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, ποὺ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβον ἀ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. Ἕνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους· σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμὸ μου: τὰκ - τὰκ - τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβουτίζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρός, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερό. «Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ - τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουδουνίζει, ὅπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «ἐδῶ εἴμεθα» λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ξύλο μου, ποὺ εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ,
μοναχός.

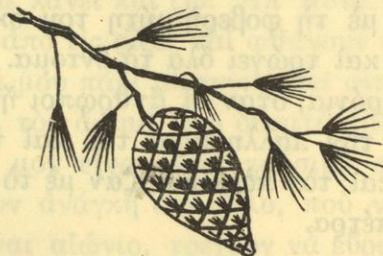
Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῇ διακόσια τόσα χρόνια,
στρογγυλά.

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἄρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, πόρες,
κεραυνούς.

Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι,
ὅσο κι ἂν γερῶ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΑΤΩ ἀπ' τὴ στέγη τοῦ ζευγαῖ,
στὰ καπνισμένα ξύλα,
φυσᾷ ὁ βοριᾶς στὴν ἔρημη
φωτιὰ μ' ἀνατριχίλα.

Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιάς.

Τὰ στάχνα δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἁλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοῖδαμάξια σώπασαν
στὴ ρύμη πιά νὰ τρίζουν.

Καὶ πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

« Ἀνοιχτὰ μυστικά »

Ἀλ. Φωτιάδης

1. Ήταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα.

Ἐξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατὶ μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἦσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἢ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλουδίτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἐχόρευαν στὸν ἀέρα ὥσάν τρελλές. Σιμώνοντας ὁμως ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἐξεχνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

Κι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χιλιάδες, ἑκατομῦρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῇ τὰ φορεμάτια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. Ἔτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριᾶς ἓνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ χλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἓνα πάπλωμα ἀφρᾶτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βία τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. Ἄλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὥς τ' αὐτιά. Ἄλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμῃ; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Καθένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἐξύπνησαν ὅλα καὶ εἶδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὄμορφα στολίδια.

Ἡ χλόη ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη μὲ τὸ ἀφρατο, τὸ ἀπαλὸ
της πάπλωμα. Ἡ γοιὰ κληματαριά, πὺ ἀλλοτε ἐξυπνοῦσε
πρῶτη ἀπ' ὅλους, σήμερα ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ
ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστὸ της ἐπανωφόρι. Ἀπ' ὅλα
ὅμως πὺ πολὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ' ἀφήσουν ἄρά γε γιὰ πάντα τὰ ὁμορφα αὐτὰ
σκουφιά; ἐρωτοῦσαν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ - καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά
τους, ὅταν ἐξαφνα ἀκούσθηκαν κάτι φωνὲς χαρούμενες καὶ
σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισεν ἀπὸ παιδιὰ.

Θεέ μου! τί τρέλλες ἦσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρυσαν τὸ
ἀπαλὸ, τὸ κατάλευκο χιόνι! Ἀλλὰ κυλιόνταν χάμω καὶ
ἄλλα πάλι κυνηγιόνταν μὲ τὶς φοῦκτες γεμᾶτες χιόνι.

Σὲ λίγο ἄναψε καὶ ὁ χιονοπόλεμος. Πῶ, πῶ! τί κακὸ
ἦταν ἐκεῖνο! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα.
Ἀκόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἐφθάναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ
οἱ σκούφιες, πὺ ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανω-
φόρι τῆς κληματαριάς. Σωστὴ καταστροφή! Τὰ παιδιὰ ὅμως
ἦσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ
μάτια τους ἄστραπταν ἀπὸ χαρὰ.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρὺς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἐκείνη τὴ νύκτα ὁ ἄνεμος ἐβούιζε πιὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο-Φώτη ἡ γωνιά ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἡ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδουλίζει τὴ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης, πού τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ «κάστρα».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ μαντέματα, πού δὲν θὰ τὰ εὗρη κανένας, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα:

Τέσσερις στέκονται,

δὺὸ ἀκοῦνε,

ἓνας σκάφτει,

κι ἓνας θυμιατίζει.

Τί εἶναι;

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πὼς εἶναι τὸ γ ο υ ρ ο ῦ ν ι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὗρισκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα «κάστρο» ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ὁ Γιώργης ἤξεύρει
 ξαναλέγει ὁ Δημήτρης σὲ λίγο. Μὰ νὰ πὺν σᾶς εἶπα καὶ ἐγὼ
 ἓνα! . . . Καὶ αὐτό, πὺν θὰ σᾶς εἰπῶ τώρα, δὲν θὰ τὸ εὖρη
 κανεῖς σας. Ὅποιος τὸ ξέρει ἐδῶ θὰ φανῇ! . . .

*Μικρὴ - μικρὴ νοικοκυρὰ
 μεγάλῃ πίττα κάνει.*

Τί εἶναι ;

Καὶ αὐτὸ τοὺς τὸ εἶπε, γιατί, ὅσο καὶ ἂν ἐσκέφθησαν,
 δὲν ἐπῆγε ὁ νοῦς των στὴ μέλισσα.

3. — Ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ ἓνα, λέγει ὁ Γιώργης, καὶ νὰ σὲ
 ἰδῶ ἂν τὸ εὖρης.

*Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα
 καὶ ἡ θάλασσα τὸ φίδι.*

Τί εἶναι ;

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχες! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, πὺν εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Νὰ ἰδοῦμε, θὰ τὰ εὗρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὕρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— "Ακουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο:

*Μιά κόρη λυγρὴ
βῆμα - βῆμα περπατεῖ
καὶ πίσω της πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογιοκομμένη!
Τί εἶναι;*

— "Ακουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*"Εχω μιὰ προβατῖνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῆ δένω
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῆ σέρνω!
Τί εἶναι;*

Ὁ Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὗρε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἐβασάνισε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πὺς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλὴ θῖρα, πὺν ὁμοιάζει ὡσὰν βλογιοκομμένη.

— "Ε! φθάνει πιά τὰ «κάστρα», πὺν ἐπῆρες, Γεώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια,
 ἦρθε ἡ χειμωνιά,
 μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια,
 καὶ ζητοῦν, ζεστὴ γωνιά.
 Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια,
 ἦρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριά δὲν ἔχουν φύλλα,
 σπόρος, πουθενά,
 μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα,
 καὶ ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾷ.
 Τὰ κλαριά γυμνὰ ἀπὸ φύλλα,
 σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδί θ' ἀνοίξη,
 τότε, τί χαρά!
 Καὶ τὰ ψίχουλα θὰ ρίξη,
 στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
 Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξη
 τότε, τί χαρά!

Μιὰ καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
 μέσα στὴν αὐλή,
 τὴν κοιλιά τους νὰ γεμίσουν,
 ποὺ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
 καὶ, γι' ἄλλοῦ θὰ ξεκινήσουν,
 ὥρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

29. «...ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ...»

— Πλησιάζει, παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴν γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, ποὺ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, ποὺ ἐχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴν δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ὥσάν μπουμπουκάκι στὸν πρωῒνὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαοὺς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πᾶσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ της Γιαννάκη ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ τὸν ἐνανούριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του :

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὄνειρεύεται πῶς ἔκαμε πτερά, πῶς ἦτο πιά ἀγγελοῦδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἀνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ψηλά, μὲ χιλιάδες ἀγγελοῦδια μὲ τὰ ρόδινα μάγουλα, μὲ τὶς χιονᾶτες φτεροῦγες καὶ τὰ παχουλὰ κορμιά. Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὥς πὺν νὰ ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νὰ κατεβῇ ὁ Χριστὸς — τὸ θεῖο βρέφος —, νὰ τὸν συνοδεύσουν στὴ γῆ κάτω, γιὰ νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη τῶν λαῶν, τὴν εὐλογία. Καὶ νά, ἀνοιξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καὶ τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καὶ ἀκούσθηκε μελωδικὰ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων σὲ χίλιες νότες, καθαρὸ καὶ γλυκό :

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε,
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε,
Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε...

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴ μελωδική του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποὺ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρά, χαμογελᾷ, καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποὺ ἀφήνουν τὰ μυρωδάτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τὶς ἐλπίδες, ποὺ δυναμώνουν τὴ χαρά. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικό, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστο:

*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Ἔτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε μὲ τοὺς ἤχους τῆς χαρμόσυνης καμπάνας, ποὺ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερά μου, ποὺ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποῦ εἶναι;

— Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιά θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὥρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ στοῦ ἡλίου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Κ α ἰ ἐ π ῖ γ ῆ ς Ε ἰ ρ ῆ ν η !

Π. Παπαχριστοδούλου

30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἓν' ἄχυρο, ἓνα φτωχὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἄνοιξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο τοῦ τὸ μάτι!
Νά ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ, καὶ τὸ χαμόγελό του,
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γύρο στὸ μέτωπό του.

Νά λάμπω ἀπὸ τὴ λάμψη του κι ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
κι ἀπὸ τὴ θεία του πνοή, νὰ γίνω λουλουδάκι,
νὰ μοσκοβοληθῶ κι ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία,
ποὺ ἀναψε, στὰ πόδια του, τῶν Μάγων, ἡ λατρεία!

Κωστῆς Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς.

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὡσὰν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, πὺ βαστάει τὴ γῆ, γιὰτὶ θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

— Αἰντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες πὺ ἦρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμὸ μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντά μας. Στὸ γυρισμὸ τους ὁμως

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχη θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο καὶ κάθε χρόνο πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει τὴ γῆ ὁλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τὶς πολιτεῖές της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος.

Μιά φορὰ ἕνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηνε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μερὶά ἕναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὑστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδοκόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἕνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατάκαψε!

Φωνὲς καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατί μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιός σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου, τί σκούζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλός σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιατί ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκε ἐξυπνότερός του.

Ἐκλογή Κ. Ρωμαίου

32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐλᾱτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμουμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ἰδοῦμε τὸ φλουριὶ σὲ ποιόν θὰ πέση.

Κι ἄς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μένη
κι ἡ σόμπα μας ἄς καίη ἐκεῖ στὸ πλάϊ.
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ῥθῇ κι ὁ Ἀϊ-Βασίλης γιὰ νὰ φάη.

Στέλιος Σπεράντσας

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. «ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ»

— Όση γαλήνη και ἂν κάνη, ὅση καλοκαιρία και ἂν ὑπάρχη, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῇτε ἐδῶ τὴ θάλασσα νὰ φουσκώνει, νὰ ἀφρίζη χωρὶς βοή και ἀντάρα και νὰ γεμίξη ἄσπρα κύματα, λέτε και εἶναι κοπάδια πρόβατα, πού βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ πάλι σιγὰ - σιγὰ τὰ κύματα σβήνουν και χάνονται στὰ βάθη τοῦ πελάγου...

Ἔτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια του σιγάρο. Καὶ ἐξακολούθησε:

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πὼς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, πού βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, πού σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι.... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάππου και τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας...

Ἀπίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, και ἐσταυροκοπήθηκε μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, πού τὸ εἶχαν ψήσει ἡ ἄλμη, τὸ λιοπύρι και τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, πού τὰ ἐσχίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρούδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ὥσάν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια ὀλάνοικτο τὸν οὐρανό...

— Ἔτσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβώντας βαθειὲς ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνα δίπλα της καὶ ἄρχιζε τὴν ἱστορία :

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτσέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ « φοῦστες » μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, πὺν ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιαλό, οἱ ἐξωμεριῖτες ὅπου φύγη, φύγη... Ἄκουες θρηνο τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... Ἄς εἶναι...

Ποὺ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », πὺν λέγει τὸ τραγούδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἄνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, πὺν λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλλοι, πὺν ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουξαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεῦθηκαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιὸς εἶσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα;

— Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἄνοιξε, ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' έπιασε ή νύκτα και τὸ κρύο και δὲν ήξεύρω ποῦ νὰ πάω.

Έχιόνιζε κι ὅλας, έξέχασα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου και ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, έξεφώ-
νησε ὁ Χριστόγιωργας και έχούγιαξε τὰ σκυλλιά.

Μὰ εκείνα δὲν έχουνήθηκαν!

— Για τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, πὺ γεννιέται τώρα, εἶπε
παρακαλεστὰ ή φωνή, ἀνοιξε, δὲν βαστῶ πιά...

Μὰ εκείνος πῶ ν' ἀνοίξη!

— Σύρε στὸ δρόμο σου, ξαναεἶπε ἀγριεμένα.

— Για τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλιν ή φωνή.

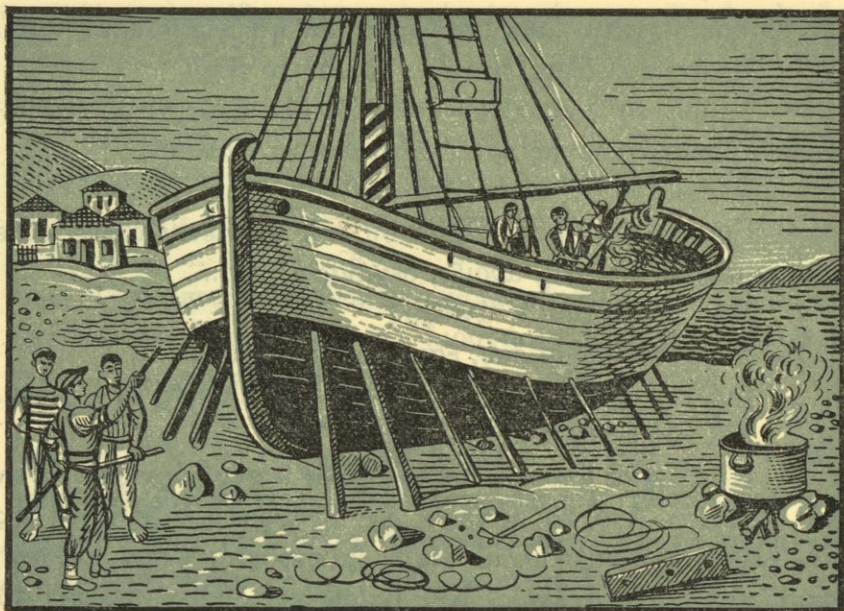
Μὰ ποῦ εκείνος!...

Κι ἄξαφνα ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὡσὰν
νὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ή θύρα ἀνοιξε μόνη της
κι ἔβγηκαν ἔξω τὰ σκυλλιά. Στὴν κατηφοριά, ὡσὰν φεγγερή
σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Καὶ ὀπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ
πρόβατα... Μπροστὰ ὁ ξένος και πίσω αὐτὰ και παραπίσω
ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

Όταν ὁ ξένος ἔφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νὰ περ-
πατᾷ στὰ κύματα. Όπίσω του ἔρχονταν ἕνα-ἕνα τὰ πρό-
βατα. Καὶ ἐγέμισεν ή θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, πὺ ὀλοένα
ἔξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τὴ φωτερὴ σκιά, ὡσπου ἔχά-
θηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.

Κι ἔχάθηκε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ή στά-
νη του. Καὶ μόνον κάθε χρονιά τὴν παραμονὴ τοῦ Χρι-
στοῦ, στὰ μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιαλὸ και σαλαγᾷ
τὰ πρόβατα, πὺ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς
ἦταν πὺ εἶχεν ἔλθει γιὰ νὰ τὸν σώση ή νὰ τὸν τιμωρήση.

Και ὁ μπάρομπα Ἡλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.

34. ΤΟ ΡΕΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Είναι Κυριακή τοῦ Φεβρουαρίου, μιὰ ὥραία ἡμέρα.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρασανᾶς, πὺ τὸ λέγουν στὸ νησί — γεμᾶτος μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν...

Ὅλα τοῦ ναυτοκόσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοῖ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιὰ, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἄνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλὰς φορὲς· λέγουν τὴν ἀξί-

αν των, λογαριάζουν τη γοργάδα των, συμβουλεύουν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σκάρα του μὲ τὴν πλώρη σπαθωτή, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνη, μὲ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ξερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα χρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

Ὁλογάλαξη ἡ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τὸ ραντίζει μὲ τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὥσὰν νὰ τοῦ λέγη:

—“Ἐλα! Ἐλα! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κάθεσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη τοῦ δάσους καὶ τὴν ἀβουλή ζωῆ; Ντροπὴ σου! Ἐβγα νὰ παλέψης μὲ τὸ κῦμα! Ὁρμησε στηθᾶτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν ἄνεμο! Ἐλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγούδι τῶν ναυτῶν, καύ-
χημα τοῦ καπετάνιου. Ἔλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ὥσάν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια της,
ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ
τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμέ-
νει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ
τὸ βιολί καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δυό των
στὰ τετραπέρατα.

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στὸ
πλεούμενο.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα:

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ
σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουδιασμένο,
θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθησιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παι-
διά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ
τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρό, μαζί ὅλα,
μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ...

— Γιούργια, κρᾶζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων,
γλιστρᾷ στὰ νερὰ ὥσάν πάπια, μαζί μὲ τὸ ἀμούστακο πλή-
ρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ
καρφί του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ
ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

Ἀνδρέας Καρχαβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

- Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς καραβάκι μὲ τέτοιον καιρό;
- Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.
- Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι;
Ἀπάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρῃ τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
- Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, πὺν ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὀρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

< Τὰ Χελιδόνια >

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

‘Ο γέρο-Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γυρὸ τοῦ τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῇ καμμιὰ ἱστο-
ρία. ‘Ο γέρο-Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε :

— Μιὰ φορὰ, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρῃ Θά-
λασσα. Ἐκεῖ, ποὺ ἐνομιζάμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σω-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μιᾶς
ἔζωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ
κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζωμε, νὰ φουσοῦμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὥσάν χελιδονάκι, ποὺ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι
ἐφάνηκε ὁλόκληρο, ἐρχόταν ὥσάν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο
ἐπλησίασε· ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν «Σωτῆρα».

“Α! ἄ! ἄ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώνηξε κανεὶς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὀρθὸ στὴν πρύμνη,
τὸ ναύκληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. Ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς
ἐκοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιὰ ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτε. Μόνον
ὁ σκύλλος τους, ἓνας σκύλλος μαλλιαρός, κατάμαυρος, μὲ κε-
φάλι ὀλοστρόγγυλο ὥσάν «μπόμπα» παλιοῦ κανονιοῦ, μᾶς
ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

Ὡστόσο τὸ καράβι ἤρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὀργυιὲς μακριά. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίζῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἐκεῖνος,
καὶ τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε; Σῶστέ
μας!... Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

Ἀκούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας

ἔκλεισε τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ὥσάν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου! Εἶπα πὼς ὁ καπετάνιος ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμῶνω περισσότερο γιὰ τὰ ἄνοστα χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρότητά του πρᾶξι. Ὁ « Σωτήρας » ὅμως πάντα ἐμάκραινε. Βάζομε πάλι τὶς ἄγριες φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε ! ποῦ μᾶς ἀφήνετε ! βοήθεια!... πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ:

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Ἐμείνε ὅπου εὐρέθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιά, σὺς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιὰ ὥρα· ἔπειτα ἓνας-ἓνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὥστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιάς καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι καὶ ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. Ἐνας καὶ ἓνας! Τέτοιοι δὲ βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε; τοῦ λέγει ἓνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρήσια. Ὅχι νὰ σταυρώσῃς τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῇς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ;

— Ὡσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφάω ἐγώ!...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῇ; Τὸ χιόνι ἦταν ὥς ἓνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἔτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή:

— Ἐ! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν «Σωτῆρα»; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὸ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσεν. Ὁλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ροῦχα, ποὺ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαΐ μὲ ροῦμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστὰ στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἑβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦσαν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχῃ στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζῃ. Κοιτάζω καλὰ· τὸ καταραμένο καράβι, ὁ «Σωτήρας», ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

—Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, ποὺ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε.

Ἀρχισε νὰ νυκτώνῃ καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτείνιασε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἀρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἡμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσκοτεινὸς ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιάς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιά κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γανγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξυλεία έπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσάν πούπουλα κι έσκέπασαν τή θάλασσα ἔως πέρα στο νησί! Μιά μαούνα σμυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπό μιὰ σφουγγαράδικη μηχανή δέν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια έσήκωσαν τίς ἄγκυρές τους καί ἀγκριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιό νά πρωτοφύγη. Ἐμεῖς ἡμαστε στήν ἄκρη καί εὔκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τήν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπό τήν Μικρή Δῆλο.

Ὅλη τή νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καί ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε. Ἀλλά καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνά ἀπό ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τή μισή πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκους. Δέν ξέρω πῶς ἐπῆγα στή πρύμνη καί βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στο τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες; τὸν ρωτῶ.

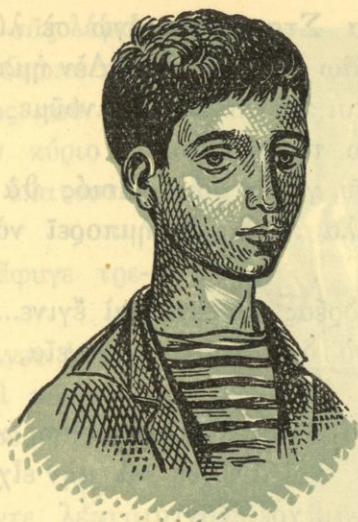
— Ἀχ, παιδί μου, λέγει στενάζοντας, ὁ κακομοίρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καί βλέπω τὸν «Σωτήρα» πεταμένον ἔξω στίς πέτρες καί κοντὰ τοὺς ναυτές του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νά τουρτουρίζουν, γῦρο στή φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καί ἀγκριομάτη, νά κοιτάζη τὰ ναυάγια ὡσάν νά ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοίρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δέν ἤθελα νά τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα καί ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νά ξέρετε, πὼς ἡ θάλασσα ἔχει τή δικαιοσύνη της.

Ὅστερα ἐσώπασε. Καί οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλή ὥρα χωρὶς νά μιλήσουν.

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ήταν δέκα χρονών παιδί ο Άνδρέας και εγνώριζε κιόλας τις στενοχώριες της ζωής.

Σε ηλικία τεσσάρων μόλις χρονών είχε χάσει τη μαννούλα του και τώρα έχασε και τον καλό του πατέρα. Έτσι ο Άνδρέας με το μικρούλη του τον αδελφό, το Νώτη, έμειναν στους πέντε δρόμους.

Καλά που εύρέθηκε η θεία τους ή Σταυρούλα, η αδελφή της μάνας τους της συχωρεμένης, και τὰ περιμάζεψε. Πτωχή όμως κι αυτή εργάτρια σ' ένα ταπητουργείο, πού να χορτάση ψωμί τὰ όρφανά! Τί να πρωτοκάμει η θεία ή Σταυρούλα με τις όλίγες δραχμοῦλες, που παίρνει;

2. Μια ήμέρα ο Άνδρέας, που ήταν παιδί πολύ στοχαστικό κι έκαταλάβαινε τις στενοχώριες της θείας του, της λέγει:

— Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάζω τὸ δικό μου.

— Σὲ καλὸ σου, γιόκα μου! Ποιὸς θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ ὁ Ἀνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπέρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι, γλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπέρτα εἶναι, χρειάζονται.

3. Μιὰ μέρα ὁ Ἀνδρέας ἐπλησίασε ἓναν κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρωτὶ δὲν εἶχε πούλησιν οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπέρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ γλωμὸ του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλίψι.

Ἐψαξε τότε ὁ κύριος γιὰ ψιλὰ, ἀλλὰ δὲν εὑρῆκε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, ποὺ δὲν ἔχω ψιλὰ, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δωστέ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὗρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρεῖξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλὰ.

— Ἀλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἀνδρέα κατάματα.

— Ναί, ἀλήθεια σὰς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἑκατοστάριχο.

✓ Ὁ Ἀνδρέας ἔφυγε τρεχᾶτος.

Ὁ κύριος ἔμεινε ἐπάνω στὸ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε. Στὸ μεταξὺ πλησίασε τὴ βιτρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά, πέρασαν δέκα κι ὁ Ἀνδρέας ἀκόμη νὰ φανῇ! Ὁ κύριος ἄρχισε νὰ κουνᾷ τὸ μαστούνι του νευρικὰ καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρασαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

✓ — Κουτὸς ἤμουν νὰ πιστέψω σ' ἓνα παιδί τοῦ δρόμου, ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἄπελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

✓ 4. Τὴν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιαζε ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατοστάριχο, μόνο πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

✓ Κάποια μεγάλη θλίψη θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ παιδί, γιὰ τὰ μάτια του ἦταν γεμάτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἔσεῖς εἰσθε ποὺ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶτ' τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτὰ σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποὺ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ὑστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσερα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἓνα ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸ κοιτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάϊ του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὥσάν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χερράκι ξυλιασμένο.

— Ἐδωσες στὸν κύριο τὰ λεπτὰ; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφοῦλη του καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πὼς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

Ὁ καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη κα-
λά. Μιὰ στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια. ✓

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων
βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ
ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ὑστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος
ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο. Καμμένο

Ἡ πληγὴ του βέβαια ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ κίνδυνος μεγά-
λος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

Ἐμεινε ἀρχετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

Ὅταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ κα-
λὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπύρτα. Τὸν ἔστειλε
πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ
ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸ Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

✓ Οὔτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνῆλιο
ὑπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ
πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα
μεγάλον προσηλιακὸ δωμάτιο.

Ἀπὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὀρφανὰ ἀνεψάκια
τῆς ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν κι ἔγιναν
τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐ! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλῶστε
καὶ δώστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δώστε!

Ποιὸς λέει, ποιὸς, πὼς ὄλ' αὐτά, πὺν τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικά σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ πὺν περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὀρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.

Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἅπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδελφια, ἐλεημοσύνη
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

«Ποιήματα» Γ'

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αὐγή δροσάτη
 μὲ τὸ πρῶτό της πουλὶ
 λὲς καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
 στῇ φιλόπονη ζωῇ.

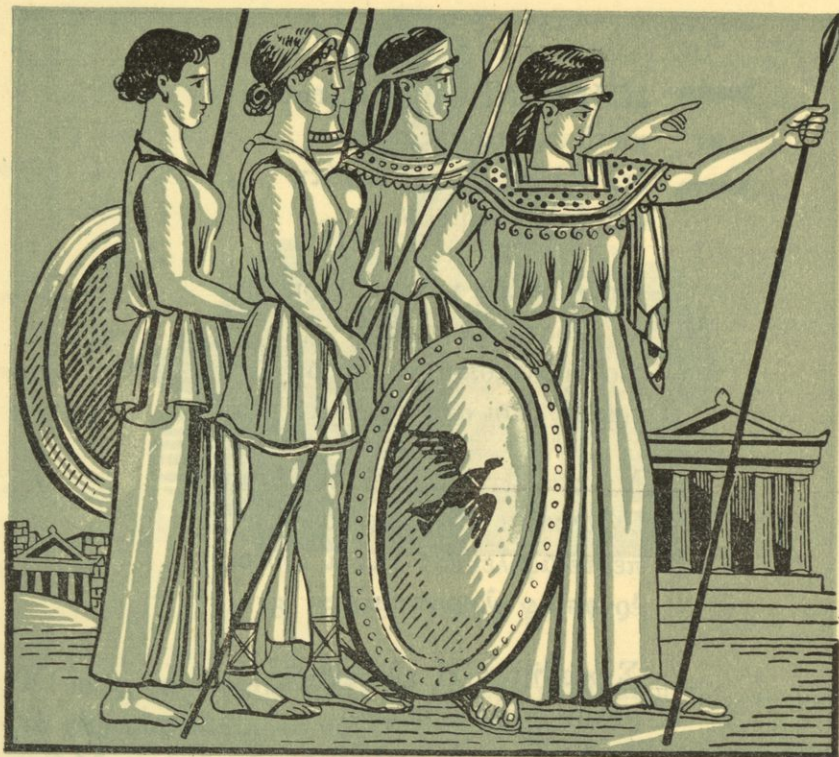
Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
 μὲ χαρούμενη καρδιά,
 νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
 τρέξετ' ὅλοι στῇ δουλειά!

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
 εἴν' ἀγκάθι στὴν καρδιά·
 πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
 ἐργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
 μόνον ἄφθονο καρπό,
 ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
 μ' ἓναν ἰδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
 οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
 εἶν' οἱ μόνοι, πὺν τ' ἀνθρώπου
 σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
 μὲ χαρούμενη καρδιά,
 νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
 τρέξετ' ὅλοι στῇ δουλειά!

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ὁ Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιαῖτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιαῖτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρώτα τις γυναίκες και τα παιδιά τους στην Κρήτη, έπειτα, δουλεύοντας όλονυκτίς, να σκάψουν γύρο στην Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο και τὸ πρωὶ νὰ πολεμήσουν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναίκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ και ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναῖκα, πὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι και τὰ ἔβαλε μὲ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι πὺ πήραν, νὰ στείλουν τις γυναίκες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Και κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες και οἱ γυναίκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν και αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές και ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναίκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάννας του ἢ τῶν ἀδελφῶν και τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες και τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μὲ μεγάλη γενναϊότητα. Ὡστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὁμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴν φωτιά τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ ὀρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὥρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὁμως ὀρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἤθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῇ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιᾶς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλιᾶς τοὺς ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοψυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὴν φρόνησι τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετάν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορὰ, πὺν τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἱστορίες, πὺν ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἱστορίες αὐτὲς πὺν πολὺ ἄρεσε τοῦ Ἀν-

δρεά ἡ ἱστορία τῆς Γοργόνας καὶ ὁ Πετρῆς τοῦ τὴν ξανά-
λεγε μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι.

Ἦταν μιὰ ἀληθινὴ ἱστορία, καθὼς ἔλεγεν ὁ Πετρῆς,
ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα καὶ στὸν παπποῦ του. Στὰ μεγάλα
ταξίδια, βλέπεις, λαχαίνει καμμιὰ φορὰ τὰ καράβια νὰ βρί-
σκωνται ὁλομόναχα, μέρες καὶ νύχτες ὀλάκερες, βωλοδέρνον-
τας μέσα στὶς μακρινὲς θάλασσες. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τίποτε
ἄλλο ἀπὸ οὐρανὸς καὶ θάλασσα, θάλασσα καὶ οὐρανός.
Βραδιάζει, ξημερώνει καὶ στεριὰ δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κα-
νεῖς πὼς τὸ καράβι ρίξωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου καὶ δὲν
μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιὰ.

Μιὰ φορὰ σὰν κι αὐτὲς ἦταν ποὺ ὁ γέρο - Μπούρας,
ὁ παπποῦς τοῦ Πετρῆ, εἶδε τὴν Γοργόνα.

— Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας.

— Ἀκοῦς λέει; Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του, τὴν ἄκουσε μὲ
τ' αὐτιά του καὶ τῆς μίλησεν, ὅπως μιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ
δύο μας, βεβαίωσε ὁ Πετρῆς. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκου-
στὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παπποῦ μου. Καὶ νὰ πῶς ἔγινε.

Ὁ παπποῦς εἶχεν ἓνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἐκεί-
νῃ τῇ χρονιᾷ κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ἦταν καλοκαίρι φεγ-
γαράδα κι ὁ παπποῦς ξαγρυπνοῦσε στὸ τιμόνι, τὰ μάτια του
τέσσαρα νὰ μὴ ξεδρομίσῃ τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του.

Ἐξαφνα, ἐκειδὰ πίσω ἀπὸ τὴν πρύμνη ἀκούγεται με-
γάλη φασαρία, κτύπος μέσα στὰ νερά. Σὰν νὰ ἦταν κανένα
θεριόψαρο κι ἔδερνε τὰ νερά μὲ τὴν οὐρά του. Κάνει νὰ
γυρίσῃ κιόλας τὸ τιμόνι ὁ παπποῦς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμέ-
νο στὸν τόπο. Μῆτε δεξιὰ στρίβει μῆτε ἀριστερά! Γυρίζει
τὰ μάτια του πίσω καὶ τί νὰ ἰδῇ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται
πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὄρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θρό-
ρατη, βασιτέται μὲ τὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν
κουπαστή. Τὸ κορμί τῆς ὥς τὴ μέση εἶναι γυναικεῖο κι ἀπὸ

τὴ μέση καὶ κάτω θεριόψαρο, ὅλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τὴ θάλασσα σὰν τὴν ἑλικὰ τοῦ βαποριοῦ. Ἰδια ὅπως εἶναι ἡ φηγούρα στὴν πλώρη κάποιων καραβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὀλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια.

Ὁ παπποῦς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὥστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε :

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνὴ της ἦταν γλυκεῖα καὶ παραπονεμένη.

Ὁ παπποῦς μου, ποὺ ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ, τῆς λέει μονομιᾶς :

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι-ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παπποῦς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχεῖο τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβῃς, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τίς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς καραβοκύρηδες καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν.

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἓνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἔξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα. Καὶ αὐτὸς τῆς λέει :

— Τώρα πιά ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— ὦ, Πετροῦ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

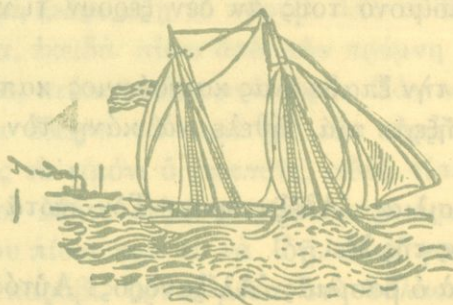
— Ποιὰ αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. Ὁ παπποῦς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος ζῇ καὶ θὰ ζῇ αἰώνια. Νά, ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα! Ἀνδρέα! Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα! Ὅλα τὰ κύματα ξέρονται ἐλληνικὲς καρένες! Ὅπου νὰ ταξιδέψης, θὰ ἀνταμώσης τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

«Ὁ Ἀργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευὴ)

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: Ὁ γέρο - Ξυνιάς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξερὴ καστανιά, εὗρηκε « ἀρχαῖα ».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες, κι ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ κι ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκείνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρينو πεζούλι.

Νά κι ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε κι ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριὸ ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.
Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο κι ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιά. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιὲς ἀποτελοῦσε πολὺ ὁμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα κι ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῇκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θὰ εἶναι γραμμένο στὴν πλάκα πρᾶγμα ἀξιόλογο, ἀπὸ τὴν ἐποχή, πού ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε στὸ σκάμμα μερικὰ παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχή τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στὸ χωριὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφή καὶ τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στὸ σχολεῖο καὶ ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφή σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν καὶ ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεία, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφή τῆς πλάκας.

Ψίθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἡ Ἑλλὰς μας εἶχε χωρισθῇ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῇ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, πού εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε—τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καὶ ἑλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους. Αἰτία ὁ ἐγωϊσμός τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ υπόλοιπα ἑλληνικὰ κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος, δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, πού τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὡμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἑλλήν πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σὰς τὰ διαβάξω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας:

«Ἀκούστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἕλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς γῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἕλληνες νὰ σκέπτωνται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τοῦναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, πού περνοῦν ὄρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἑλληνικὲς πόλεις.

»Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύγνεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, πού ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲ θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

»Σύ, Φίλιππε, πού εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἑλλήν ἡγεμὼν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμάς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἐτοιμάξεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνη σὲ λίγο σκλάβα τῶν Ρωμαίων.

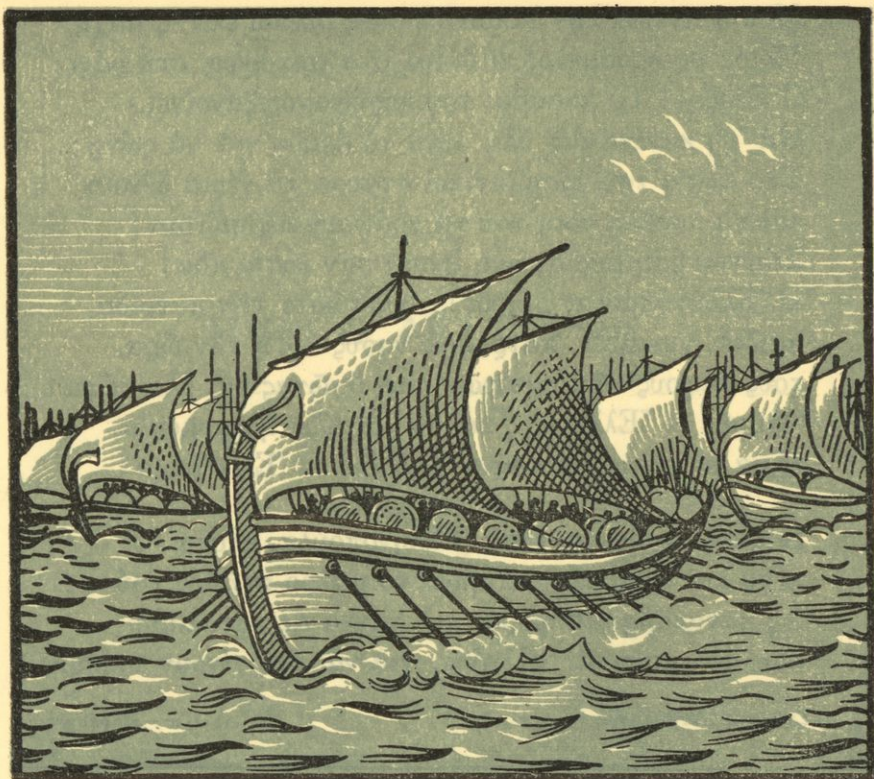
» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεοὺς, νὰ ξοδεύωμε τὴν ζωτικότητά μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῶ γυρὸ μας ξένοι λαοὶ αὐξαίνουν ὀλοένα τὴν δύναμί τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύγνεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπᾶσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας ».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι κάτι ἤθελε νὰ εἰπῇ.

— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ἰδιαίτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πῶς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πῶς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τὶς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μάλιστα ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη κι ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθησαν τότε τὰ μίση. Ξανάγιναν ὅλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνην κι ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ «κλάδον ἐλαίας». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγελάου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὗρήκαμε.

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τοῦτα τὰ πελάγη !
Ἀνδρειεύεται, παίρνει καρδιὰ καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι
ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῇ θάλασσᾳ γεμάτη !
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκεῖνη μάχη.

Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχι ;

Ὁ Ξέρξης ! Τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει.

Θά 'χῃ κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ ;...

Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν

καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν !

Ξάφνου βοὴ μυριόφωνη ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα :

— ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός !... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
παιδιά, γυναῖκες, πατρικὸς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα !...

Ὅρμουν οἱ Ἕλληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
χέρια μὲ χέρια πιάνονται Σκλαβιά κι Ἑλευθερία !

Κτύπα, περήφανη Θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα

πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στήθος τρύπα !

Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορὰ, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,

πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνονν σκλάβοι !

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

3ος ΚΥΚΛΟΣ
ΠΑΝΟΙΣΤΕ
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μοῦ φαίνεται τὴν βαρβαρὴν αἰὼς βλέπω διείνη μάχη.
 Ποῖός θρονιάσμενος κάθεται στὸ τρίκορφο, σὴν θάχῃ:
 Ὁ Πέρσης! Τὰ καράρια τοῦ περὶ φανος ξανοίγεις.
 Θὰ ἔχῃ κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βούδν γιὰ νὰ ἱφύγῃ;
 Στὸ πλάγι τοῦ γραμματικοῦ σταυροῦ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη τοῦ νὰ γράψουν περιμένουν!
 Σάφνου βοή μυριόφωνη ἔσπῃ σὺν καταγίδα:
 ὦ Ἑλληνόπουλα, ἑμπεδὸς!... λυγρὸτε τὴν πάτρίδα,
 παῖδιά, γυναῖκες, κατὰ τὸν ναυὸς αὐτὴ τὴν ὁδὸν,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τῶρα!...
 Ὅμοιόν οἱ Ἕλληνες... καὶ νῦν, ἀρχεῖ ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται Σκλαβιά καὶ Ἑλευθερία!

Κτύπα, περήφανη Θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα
 πέρα καὶ πέρα τῆς σφαίρας τὸ μαῦρο σιδήθης τρέπα!
 Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορὰ, γιὰ πάντα ὅς καταλάβῃ,
 πᾶς πολέμου οἱ Ἕλληνες, γιὰ γὰρ τὴν γέννησιν σκλάβοι!

• Σχολικὴ Ἀνθολογία •

Ἀχιλλεύς, Ἡρόδοτος

44. ΠΑΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

3^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΑΝΟΙΞΙΣ

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

ΔΘΕ πάλιν ἀνοιξις,
 ἦλθαν τὰ λουλούδια,
 Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
 καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ,
 καὶ παντοῦ, χαρᾶς χοροὶ,
 καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλειωσαν στὶς κορυφὰς
 τῶν βουνῶν, τὰ χιόνια!

Ἀνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.

Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά,
 ἦλθαν πάλι τὰ πουλιά,
 ἦλθανε, τ' ἀηδόνια.

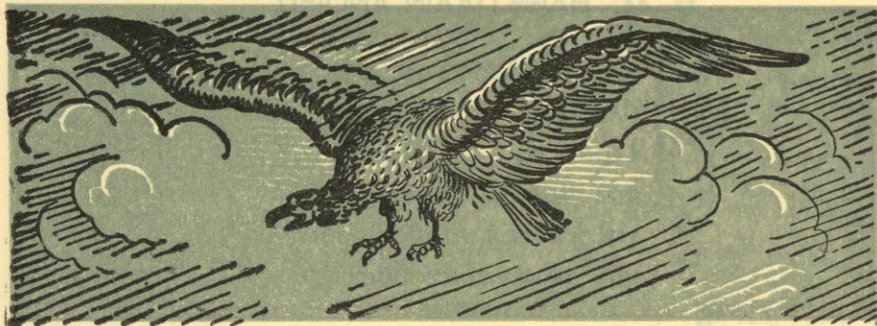
Ὅλ' ἡ φύσις, χαρωπὴ,
 χαίρεται καὶ ψάλλει.

Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
 μὲ χαρούμενη καρδιά.

Ὁ χειμῶνας, τὰ κλαδιά,
 θὰ μαράνη, πάλι!

Ἀγγελος Βλάχος

Α΄ ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

Ἐνα ποίμνιον ἔβοσκεν εἰς τὸ λιβάδι. Ἐξαφνα ἓνας αἰ-
τὸς πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἓνα ἄρνι.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐξήλευσε· ἠθέλησε δὲ νὰ
κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αἰτός. Ὁρμησε λοιπὸν μὲ πολὺν
θόρυβον ἀπὸ ἓνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν
ράχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβα-
λεν ὅλην της τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς
δι' αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ
οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῇ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον
καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατάρθωνε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει
τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερυγῶν καὶ τὸ
βράδου τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

— Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό;

— Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι
κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδία θέλει, αἰτός.

Κατὰ τὸν Αἰσώπων

“Ένας λύχνος είχε κατὰ τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε πολὺ. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

— Ἰδέτε, ἰδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῖμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἑλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὧσφ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦς, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. Ὅταν ὅμως ὁ λύχνος ἔσβησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε:

— Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι ἓνας κοινὸς λύχνος καὶ ὅτι καὶ τὸ ἑλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει.

Κατὰ τὸν Αἰσώπων

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ μέρα :

— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, πὺν τὴν ἀφῆνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ξεκινᾷ
νὰ πᾶν στὸν οὐρανό.
Μὰ ἔξαφνα φυσᾷ
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε μὲ ὀρμή.

• Τὰ πρῶτα βήματα •

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Ἐνας αἰετὸς καὶ μία ἀλώπηξ ἔκαμαν τὴν συμφωνίαν νὰ κατοικήσουν ὁ ἕνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εἶναι φίλοι. Καὶ ὁ μὲν αἰετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς ὑψηλοῦ δένδρου καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν του, ἡ δὲ ἀλώπηξ ἐχώθηκε κάτω ἀπὸ ἕνα θάμνον, ὁ ὁποῖος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ ἀλεπουδάκια της. Ἀφοῦ καὶ ὁ αἰετὸς ἐκλώσθησε τὰ αὐγά του, ἐβγῆκαν τρία αἰετόπουλα, τὰ ὁποῖα ἔτρεφε μὲ πολλὴν ἀγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρά τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσῃ λύπῃν ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἦθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χερσαῖον, ὁ δὲ ἀετὸς πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακρὰν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, πὺν τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐσχίην. Ἀφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἶγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἔθηκεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὁμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερά, εὐρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

Κατὰ τὸν Αἰώσωπον

Πόσον κακὸν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἐχθρόν του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἓνας ἦτο ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἓνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν πρῶραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Αἶφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ὁ κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἦτο μέγας.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἠρώτησεν ἓνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου:

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἂν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ πρῶρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἴδω τὸν ἐχθρόν μου νὰ πνίγεται πρωτότερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἰώσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἓνα κλῆμα. Ὅταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέρασεν καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἤρχισεν νὰ τρώγῃ μὲ λαιμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ ὀλίγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἐτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: «Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ καταστρέψω τὸν σωτῆρά μου».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἓνα ξυλοκόπον.
Ἡθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λεονταριοῦ; τὸν ἠρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὅχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὁμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἄλεπου πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρυπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, πὺν εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυλάξῃ τὰ σακκιδιά των μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Ἀμέσως ἡ ἄλεπου ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

Ὅταν ὁμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενὴ ὁπὴ δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἠρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἄλεπου, πὺν διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

— Ἄς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὗρῃῃς τὴν εὐκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνῃς αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃς καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῇλθῃς.

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΙΩΝ

1. Ένας όνος ήκουσε τόν τζίτζικαν νά τραγουδῇ καί τόσον τοῦ ήρεσε, ὥστε ἐλησμόνησε τί φωνήν ἔχει ὁ ἴδιος καί ἐνόμισε διὰ τοῦτο, ὅτι ήμπορεῖ καί αὐτός νά γίνῃ θαυμασίος τραγουδιστής. Μόλις ὅμως ήρχισε τοὺς ὀγκανισμούς του, τὰ τζίτζικια ἐσιώπησαν ἀπὸ φόβον.

—Ἐσιώπησαν νικημένα! εἶπεν ὁ ὄνος.

—Ὅπως σιωποῦν καί τὰ ἄλλα πουλιά, ὅταν τὸ ἀηδόνι ἀρχίζῃ νά ψάλλῃ, τὸν εἰρωνεύθῃ μία ἄλεπού, πού ἔτυχε νά διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρ-
χισε νὰ τὸν δέρνη μὲ μανίαν.

— Διατί μὲ κτυπᾷς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἰδίαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελοῦσατε εὐ-
χαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδού, ὅτι μὲ δέρνετε. Διατί αὕτῃ ἡ ἀδικία;

3. Μίαν ὁμοῦ φορὰν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύ-
κος καὶ ἤθελε νὰ φάγῃ τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρί-
νεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον:

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ μὲ φάγῃς. Προηγουμένως ὁμοῦ μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσῃ ἓνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πρὸς τὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῇς, σὲ παρακαλῶ, αὕτην τὴν χάριν, εἶσαι τόσο καλός!

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ὁ ὄνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσε ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύ-
κος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσον δυνατὴν κλωτσιὰν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνas.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος μὲ ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

5 (ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέ-
λη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινώνησαν.

1 Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ τὰ
αὐγά. Ἐπειτὰ ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο-δύο τὰ παιδιά
τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμινον σταυρόν, στεφανω-
μένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρω-
μα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾠσμα :

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποὺ φαίνεται ἀπὸ πέρα;

Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα
κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῇς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά 'χῃς χαρὲς μεγάλες.

Ἄλῃθεια, τί μεγάλαι χαρὰι δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μη-
τέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ
παιδιά. Τί εὐτυχία!

✓ Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκε-

τες κουλοῦρες με αὐγά διὰ τὸν ἄνδρα της, διὰ τὴν πεθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὲς «κοκκῶνες» διὰ τὰ μικρὰ τέχνα της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιά τῆς γειτονιάς.

Ἀλλὰ μετὰ τὸ μοῖρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ:

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῇ κρᾶ-κρᾶ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τοῖ-τοῖ, καὶ τότε θὰ ἰδῇς χαρὲς ποὺ θὰ ᾗξης, σὰν ἀκούσης κρᾶ-κρᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρι: «Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τοῖ-τοῖ νὰ φᾶτε!»

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτός:

— Θὰ ῥθῇ κουρούνα νὰ φέῃ τοῖ-τοῖ.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιά εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των ἔμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον, καὶ ἀσπάζονται, με εὐλάβειαν, τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον με τ' ἀγγελοῦδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα!

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἔξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «ὦ, γλυκύ μου ἔαρ!» καὶ ἄλλα ἀκόμη ὥραϊα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι με ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὑπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῷ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, ποὺ περιφέρεται μὲ τὰς λαμπάδας ἀναμμένες. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἥρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὡσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτή:

— ὦ, γλυκὺ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον!

Καὶ τὰ παιδιά, ποὺ προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως:

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Ὑστερον ἀνέτειλε πλεον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξηλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὥραϊον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον ποὺ εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο: «μπέ - μπέ!»

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὥραιās, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων:

— Ἐκεῖνη εἶναι μεγαλύτερη.

Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυχτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

εικὴ
Αν/δρ
πρᾶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε
καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν
νὰ καίουν μὲ κρότον σπέρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἕως
τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γύρο ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ
πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ
στάζουν σταγόνas ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζ-
ξουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν
νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.

— Ἐμένα ἡ μάννα μου τὴν ἐστόλισε μοναχή της.

— Καὶ ξέρεῖ νὰ κάνῃ λαμπάδες ἡ μάννα σου ;

— Ὅχι, δὲν ξέρεῖ ; Ἀμ' τί θαρρεῖς ;

— Τέτοια παλιολαμπάδα !

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο
τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστα-
σις καὶ ἐγένεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰ-
κίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, πὺ εἶχε φέ-
ρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἄρνι τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθην-
ται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐ-
γά των.

Τί χαρά, τί ἀγαλλίας !

« Πασχαλινὰ Διηγήματα »

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Νύχτα βαθείά, μὰ τοῦ χωριοῦ,
γεμάτη ἡ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα, φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
- Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιές,
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.

ὦ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκιές,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ,
κι ὅλοι γοργὰ πηγαίνουν
ἐκεῖ, πὺν αὐγὰ κι ἀρνιὰ ψητὰ,
στρωμένα, τοὺς προσμένουν.

N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο ἐκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο ἓνα μικρὸν χωριόν. Τὰ κόκκινα κεραμίδια τοῦ ἐσχημάτιζαν ὥραϊον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους.

Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτά καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὥραϊον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἓνα σπίτι καὶ τὴν ἰδίαν σιγὴν κραυγαὶ ἠκούσθησαν :

— Πυρκαϊά ! Πυρκαϊά !

Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο ὁδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικόν του ραβδί καὶ τὸ σακκιδίον του κάτω, ἔτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ ἄλλος τὸν ἐκράτησε :

— Ποῦ πηγαίνεις ; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν ; Τί μᾶς μέλει διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις ;

Ὁ πρῶτος ὅμως ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Ὁ δεύτερος τὸν ἠκολούθησεν ἀργὰ-ἀργὰ καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαιnen. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, πὺν ἐκαίετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη :

— Τὰ παιδιά μου ! Τὰ παιδιά μου !

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὥρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

Ὅλοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των :

— Ἀληθινὸ παλληκάρι ! Εὐγέ του !

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα :

— Εἶναι χαμένος !

2. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ὅμως ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

Ἡ μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραπτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἐκεῖνος ὅμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξύ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

Όταν συνηντήθησαν και πάλιν οί δύο όδοιπόροι, ηρώ-
τησεν ό άδιάφορος :

— Ποίος σέ παρεκίνησε νά ριψοκινδυνεύσης τόσον πολύ;

Και ό άλλος απήντησεν :

— «Έκείνος», πού μās έδίδαξεν, ότι ό σπόρος πρέπει νά
ταφῇ διὰ νά φέρη πολὺν καρπόν.

Τότε ό πρώτος ηρώτησεν και πάλιν :

— Όραϊα όλα αυτά. Έάν όμως έθάπτεσο κάτω από τὰ
ερείπια τῆς οίκιας; Διότι μόλις είχες προφθάσει νά βγῆς
και ἡ στέγη έπεσε.

Και ό γενναϊόψυχος όδοιπόρος απήντησε χαμογελῶν :

— Τότε θὰ ἤμουν ἐγὼ ό σπόρος. Και ἀληθινὰ θὰ έφερα
πολὺν καρπόν, όταν και άλλοι θὰ έμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, νά σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

Ό άλλος ἤκουσε και ἡσθάνθη έντροπήν. Έσιώπησεν
ἀρκετὴν ὥραν. Έπειτα, εἰς μίαν στιγμήν, εἶπε :

— Μαζί ἐπηγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομήν, ἀλλὰ χωριστὰ
έσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ έντρέπομαι τώρα διὰ τὸν έαυτόν
μου. Μοῦ έδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νά εἶσαι βέβαιος, ότι αὐτὴν τὴν φορὰν ό σπό-
ρος, και χωρὶς νά ταφῇ, έφερε καλὸν καρπόν. Θὰ μιμηθῶ
και ἐγὼ τὸ παράδειγμά σου.

Ό φίλος του τοῦ έσφίξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην και εἶπε :

— Ποτὲ δὲν ἤμποροῦσα νά φαντασθῶ, ότι μὲ τὸ μικρόν
μου παράδειγμα έβοήθησα ὄχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

Ένοοῦσε ὄχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ, πού έσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ και τὸν φίλον του, πού έσώθη
ἀπὸ τὸ έλάττωμα, πού είχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν άλλων.

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευή)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἄγέρα.

Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.

— Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.

Μὰ ἕνας νιὸς χυμᾶ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!

Ἕνας χωρικός γέρος τότε κοιτάζει

καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!

— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;

Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι!

Τέλλος Ἄγρας

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. Ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἱστιοφόρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν· μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκῶνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. Ὅταν τελειώῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖάν του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἡ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὀρφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἐσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγῦρό του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὠραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὄχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον· μὲ ἓν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσῃ δι' ὅλους κάτι· διὰ τὸ ἓνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικρὰν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδύλη τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πῆχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθενα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθείς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῶ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὕρσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν. "Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ἡ καρδιά του! Ἐφθασαν τέλος πάντων.

Ἴδού, ξεχωρίζει ἡ κωνικὴ κορυφὴ τοῦ προφήτου Ἥλια καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στυλῶνονται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! Ἀς ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερά, ἅς ἡμποροῦσε νὰ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἦλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὥσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὁποῖον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ ὁλοέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὥς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφρούς τὰ κύματα.

Ἴδού, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὥς προβατάκια, τὰ ὁποῖα βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ἴδού! Ἐπρόβαλε τώρα καὶ ἡ οἰκία των! Ἴδού ἡ καπνοδόχη, ἡ ὁποία καπνίζει ἐλαφρὰ-ἐλαφρά. Ἴδού καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὁποῖον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὁποῖον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται: Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοὶ του; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; Ἡ μήπως ἐπῆραν εἰδησιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολύ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. Ἄ! ἐπλησίασαν πολύ. Γκρε... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν «Ἅγιον Νικόλαον», δεμένη μὲ χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾷ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ ὄσσην δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὥς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρᾳ γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδιόκοι του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!

Ἀλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυναῖκα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὁποῖα ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; Ἄ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὁρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

59. ΤΟ ΜΟΝΟ «ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ»

Καράβι ανοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὤρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! Ἄπιαστες
εὐχές, πὺ δ' ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὤρισες»,
τὴ μόνη εὐχή πὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ἰωάννης Πολέμης

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἴλισσοῦ εἶχε κτισθῇ ἓν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὁμῶς ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἔξυπνοι καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἑρεχθέα.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεός, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἤθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἑρεχθέως τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὁμῶς ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὠραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ὥρισεν ὁ Ζεὺς, προσ-
ῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθισαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον
τῆς ὄχθης τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρό-
νος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθίσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη
θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσὴν λύραν εἰς
τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἀρτεμις μὲ τόξον
καὶ βέλη, ἐτοίμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθιστο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος,
ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ
θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπεί-
ρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων,
ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἥφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπι-
σθεν τοῦ Διὸς ἐκάθιστο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ
πτερωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ
ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφα-
σιν τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸ
ἀνίκητον δόρυ της. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε
ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμη.
Τότε εἶπεν ὁ Ζεὺς:

—Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ
τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους
τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον
τοῦ Ἑρεχθέως.

Ἀμέσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του
ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ γῶμα. Εὐθὺς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνε-
πῆδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὥς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαί-
τη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ
οἱ λεπτοὶ του πόδες ἠτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἑταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Καὶ ἰδοὺ, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι τοῦ ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωποὺς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα

Χαρά σ' ἐσέ, χώρα λευκή καὶ χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιὰ χώρα σ' ὅλη τὴ γῇ, καμμιὰ στήν οἰκουμένη
δὲν ἦρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.

Ἀπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν αἶτὸ καὶ σύννεφο κι ἄστéρι.

Ὅμως σ' ἐσέ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίξωσ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χρώματά σου μόνο.

« Ὑμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν »

Κωστῆς Παλαμᾶς

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνε-
ται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κο-
ρυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταῦγέτου, ὁ ὁποῖος
ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ
Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγαι
ἀκτῖνες γεμίζουν τώρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἐξαιρέσῃ κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς,
ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροῦς καὶ ταπεινοῦς
οἰκίσκους. Τὸ πλεόν ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυ-
τευμένη ἀγορά, γῦρο ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ
τοῦ Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ
ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ
Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, πού νὰ τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νὰ τὴν
προφυλάττουν. «Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα
στήθη τῶν παλληκαριῶν της!». Ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν
ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιά. Ὅλοι
οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἔχει ἔλθει ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ μάχη ἤρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς
εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ
φέρῃ τὴν εἰδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ
μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν
δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιά, πού ἐγυ-
μνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε
νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἔτσι

ὅλοι μαζί ὥρμοῦσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

Ὅταν αἱ ἀντίπαλοι ομάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἔχανετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὥρισμένην ἑορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρὶς ὄπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῇ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιά τῆς εἶχαν μαστιγωθῇ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὁμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῇ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἄς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἄς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς. —

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου. Ἡ σκιὰ τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοιντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνει τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. Ὅταν ὁμως ἀναγνωρίξῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ . . . λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν, . . . καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ; . . .

— Ἐφονεύθησαν!

— Ἡλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἐτρεχε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν της εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παιδιά συνέχιζαν ἀκόμῃ τὰς ὀρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεις καὶ τὸν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιά της, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἤθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιά της νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί. Ἐτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν της μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν: «Ἄλλ' ἀφοῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῇ».

Ἐτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν της, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα!

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

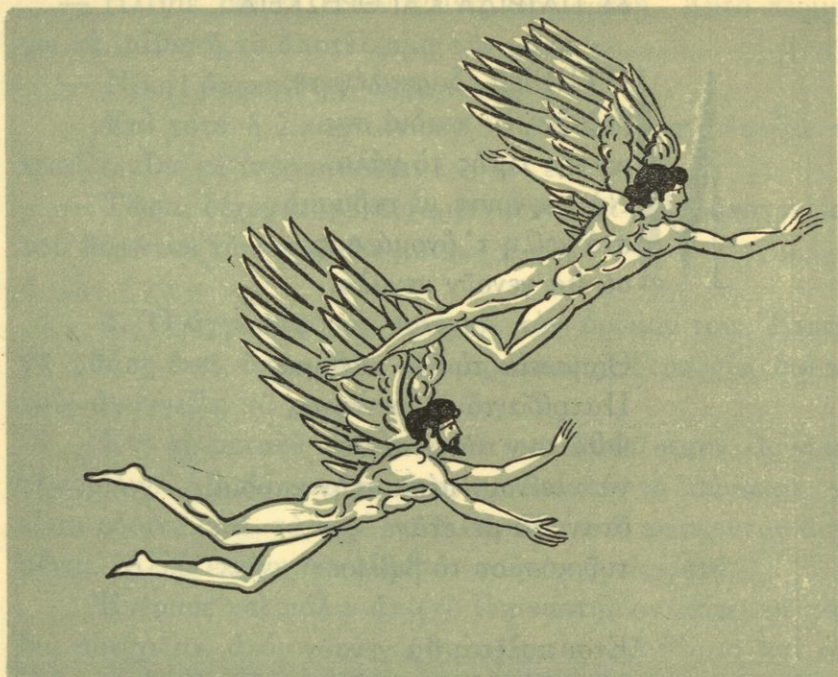
ΜΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάξτε τὰ παιδιά σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι.
Φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἔτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιά
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπύρος Ματσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΪΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἀφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλα ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἑνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἐξοδεύσης ὅσα χρήματα χρειάζεσαι. Ἄρκει τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὠραιότερα καὶ τὰ πλουσιώτερα, πού ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ὁ Δαίδαλος ἤρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς ὀλίγον καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὠραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλὰς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακὰς, μὲ ναοὺς... Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὠχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον. Ὁ Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσον φιδωτοὺς, ὥστε ὅστις εἰσῆρχετο ἐκεῖ μέσα ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τὸν Μινώταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσαν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῇ τὸν ξένον τόπον καὶ ὁ μέγας του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ὁ Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἐχθροὺς του ὁμοία φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὁποίας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τοὺς ὄμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἐν ξεῦρος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωΐ, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱὸν του τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως :

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονήν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξιδίόν μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῇς ἐμέ.

Ὁ Ἴκαρος καὶ πάλιν ὑπесχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιξαν τότε τὰς πτέρυγας των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ δύναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἴκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερὰ ἐν πρὸς ἐν ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱὸν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμα του. Τὸ ἔθαψεν ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδίόν του πικραμένος.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἀλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξῆς (Διασκευή)

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μίδας. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— Ἄχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου!...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκείνη ὅμως ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὠραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν :

— Ἄν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἤξιζαν!

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατίου του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ :

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὐτυχισμένε βασιλεῦ, πὺν τίποτε δὲν σοῦ λείπει...

— Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμόν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεταί χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἷς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὅποιον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίξω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδας.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὖριον τὸ πρωῒ ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξης θὰ γίνεται χρυσός.

Ὅλην τὴν νύκτα ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίξῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χεῖράς του ἐγίνετο χρυσός.

Τρελλὸς ἀπὸ τὴν χαράν του, κατέβη εἰς τὸν κήπον.
Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγίνοντο ὁλόχρυσα.

Ἀπὸ τὸν κήπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν:

— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς
λέγει ὁ πατήρ της.

Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγίνετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, πὺ ἐπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ
φωνάζῃ:

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὁλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ :

— Ἀκριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπλησίαν μου σὲ ἐσκότωσα. Ἄς ἦτο δυνατὸν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει :

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδιά σου δὲν ἔχει παραδοθῇ ὁλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλύτερα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερὸν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἔτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κήπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρπούς καὶ κάθε τί, τὸ ὅποῖον εἶχεν ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἔγιναν ὅπως ἦσαν καὶ πρίν.

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς :

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἷς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.
✓ Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιν-
τίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. Ὅταν ἔμελλε
νὰ γίνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτη-
σεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας
καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ
σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. Ἐδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν
του τὸν φίλον του Δάμωνα.

Ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ
ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιν-
τίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

Ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος
πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ
τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖ-
σαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς
τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

Ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε
τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως.
Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὗρε ραγδαιοτάτῃ βροχῇ, ἡ ὁποία πα-
ρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἑνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο
ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ
παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ
τὴν προθεσμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ
ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλε-
σιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πά-
λην λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῴρθωσε νὰ φθάσῃ
εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ
σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ὁ
ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ
τῆς ὥρας.

✓ Ὁ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῇ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν. ✓

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. Ὅλοι ἐκπληκτοὶ παρετήρουν αὐτὸν εὐθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμιοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἡγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή: ✓

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

Ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἐκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῷ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων. ✓

✓ Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. Ὄταν αὐτὴ ἔξῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωὴν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην τῆς, ἐώρταζον ἔκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἐορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρωίδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηναίων ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζον μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους τῆς.

Ἴδου καὶ ὁ ὅρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὄπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείπει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθὴς εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ᾗς εἶναι μάρτυρες τούτων ».

Κατὰ Λέοντα Μελά

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἑθνικῆς μας ἑορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιά, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς, εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἠπείλουν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμός ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἦλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληρώθη καιρίως. Τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναὶ ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιά μου, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, πού εἶχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μελά

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν!
Δόξα στὰ ὅπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν!

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἀγία ὁρμῇ,
νέαν ἄς πλάσωμε ἱστορίᾳ,
γεμάτῃ δόξᾳ καὶ τιμῇ.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα!
Ἐκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνᾳ
καὶ ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνεαι παροιμιώδη. Ὑπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλ-

ληνος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἕλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσареστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα των ἀξιεπαινον ἀφοσιώσιν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν:

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαίμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγὼν, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου ἐσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κῦρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Σὺλληφθεις δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσεν νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς:

— Σόλων!, Σόλων!, Σόλων!

Ὁ Κῦρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

Ὁ Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκείνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχῇ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἐσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

Πρὶν ἀκόμῃ ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θεράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἐλληνικός. Οἱ περίξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἠμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν:

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίζετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῇτε».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχονται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευ-

θύνσεις. Παρατήρουν νὰ εὗρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετήσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἴστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρησαν πολύ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμόν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὠραίας ἑλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπυράντας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἐξορία αὕτη ἐλέγετο ἐξοστρακισμός, ἐγίνετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἓν τεμάχιον κεράμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἠθελον νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάνουν εἰς ἑξ̄ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὀ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὄστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξουρίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀριστείδην τὸ ὄστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα «Ἀριστείδης».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην ;

Ὁ χωρικός ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὄστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν.

Ὁ Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη, δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσον εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἓνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε γονεῖς εἶχεν οὔτε συγγενεῖς οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἓνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουσε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον;

Ἐνῷ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάξῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἓνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἐγινε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτοτρόπως, ὑγίης καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάζῃ καὶ ἠπόρουν ποῦ εὑρίσκει τὰ χρήματα. Ὑποπτεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὑρίσκει χρήματα μὲ ὅχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις; ἠρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸ τὴν νύκτα εἰς ἓνα κηπουρὸν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. Ἦθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάζῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Μετὰ τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἐλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐδίωξεν ἅπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηυθύνθη εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἡχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Πausανίας τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Πausανίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσεν μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεῖς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηι τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Πausανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Πausανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγον εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καί, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρεταὶ ἀποδείξεις, ἡθρώθη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῇται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausανίας ὁμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πausανίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδη

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἀσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθλῆται καὶ οἱ ᾄδοι νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

υγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὁρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλαὶ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ υἱεῖαν, ἡμεῖς νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν υἱεῖαν ἀντιβαίνει.

Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὔρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἠλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς;

— Ἐχω, ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὕτῃ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε:

— Ἄν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἤμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελά

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξὺ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρὰ τοὺς ἐχθρούς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σφζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἄδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστελλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἄρτοποιούς
της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστή-
σει τὸν εὐεργέτην της.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὥραῖα φαγητὰ τῆς
Ἰλίας ἐγένετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέ-
χθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐ-
τὸν ὁ παιδαγωγὸς του Λεωνίδα. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωῒνός
του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ
γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δειπνόν του.

Ἐνῶ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἱππικοῦ του διὰ μέ-
σου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου,
βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἱππεῖς του
ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν με-
ρικοὺς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ.
Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑπο-
φέρει ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πῖν. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε
τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἱππεῖς του καὶ παρετήρησεν, ὅτι
τὸ ὕδωρ δὲν ἔξαρχεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ εἰς τὰ δι-
ψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν,
ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πῖνῃ, οἱ δὲ Μακεδόνες του
νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύ-
μασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς
αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ
τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώ-
ναξαν :

— Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν οὔτε κό-
πους αἰσθανόμεθα. Ἄλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλος τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἓνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἓν δάσος, μέσα εἰς ἓν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῶ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἰς λέων.

— Ἀλλοίμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισε ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ὥχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἓνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος, ὁ ὁποῖος κατέλαβε τώρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

Ἀλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείκῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐζήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἷμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἡ ὁποία ἐσηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἔπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐσώματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἔντελῶς ὁ λέων.

Ἀπὸ τότε ὁ λέων ἠγάπησε πολὺ τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῷα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξέρεχθῃ ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφήν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. Ὁ δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὁρμᾷ κατ' ἐπάνω του ἕνας φοβερὸς λέων μὲ λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείκῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μὲ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείκῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρὼν, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὔρε τὸνλέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὥς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνηντήθησαν πάλιν ἐκεῖ.

Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸνλέοντα.

Ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὲ χαρίστηκε τὸν βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἔλαβε τὸνλέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸνλέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιουτοτρόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὡς ὁμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπῃ του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιάτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

— Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλου καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

« Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραίας καὶ μερικῶν παιδαρίων ».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην τὼν φιλοπατρίαν.

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, πὺν πρωτοσπείρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῇ.

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μας γίνατε ὁδηγοί.

Σὰν ἥσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγρόνια
στο δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἔσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὑμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθὲς ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραϊαν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερον ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἰδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, πὺν βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

Ἐφόρσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὄταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέμαντο αἱ μέλισσαι.

Αἱ μέλισσαι ὥρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπὶς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτεουν καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐξάλισθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουνιὰ ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μέλισσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὁλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθίσαμεν κάτω ἀπὸ ἓνα μέγαν δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιού. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὀπὰς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμάται ἀπὸ μέλι.

3.— Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἠρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ Κύριος Κώστας ἀπεκρίθη:

— Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσσι ἔχει τὴν βασιλίσσαν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἀλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγά διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέα βασιλίσσαι. Ἔτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικάς ὑπηκόους της καὶ φεύγει· πηγαίνει ἄλλου νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρωί. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μετὰ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἥλιε μου,
ἔβγα, ἥλιε μου,
πὺν κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὥς τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθι.

Τὸ νερό,
φέξε, ἥλιε μου,
νὰ τρέχη καὶ νὰ λάμπη,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσοῆλιε μου,
τῇ γῇ μὲ χαμομήλι,
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἦμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωΐαν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, ὥς εἶναι ἡ καρδιὰ τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἤθελον;

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

—Ποιά μικρούλια; ἤρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς ἐνὸς κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, ὅμοιοι με τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

—Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὀλίγον ἔβαλα, πολὺ ὀλίγον. Θὰ ἰδῆς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν ὅμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῇ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὅποια ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει με ἐφημερίδας. Ἐρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἕως ὅτου νὰ ρίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἤδη φagωθῇ. Καὶ ἤκουες ἕνα θόρυβον ἀδιάκοπον, ὅμοιον με ἐκείνον τὸν ὁποῖον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ὥς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

—Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν των στενωχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσσουν. Θ' ἀλλάξουν τρεῖς φορὰς ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εὐρίσκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν ὅσον ἡδυνάμην. Αἱ καλαμωταὶ εἶχον γίνει ἕξ. Ὁ θεῖος ἔκοπτεν ὀλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὁλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγένετο πέντε ἕως ἕξ φορὰς τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαράς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὥς νὰ ἐξήτουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεῖκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέξωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφήν.

— Κάθισε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. Ὅσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθέννας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἐπλεκεν ὁλόγυρά του. Ἐπλεκε τὸν μετάξινόν του πέπλον καὶ ὁλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο ὁλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὥς μέσα εἰς ὁμίχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μέταξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἥπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

— "Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῆς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλαι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἦλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδισαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἕως ὀκτὼ χιλιάδας.

Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἔγνεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4.— Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλὰ. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα - δυὸ ἀρνιά ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

« Ἡ Πατρίδα μας »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας (Διασκευὴ)

Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
 πού μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ χύνονται καθάρια,
 ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φύσῃ τ' ἀγέρι
 καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
 καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
 ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
 καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

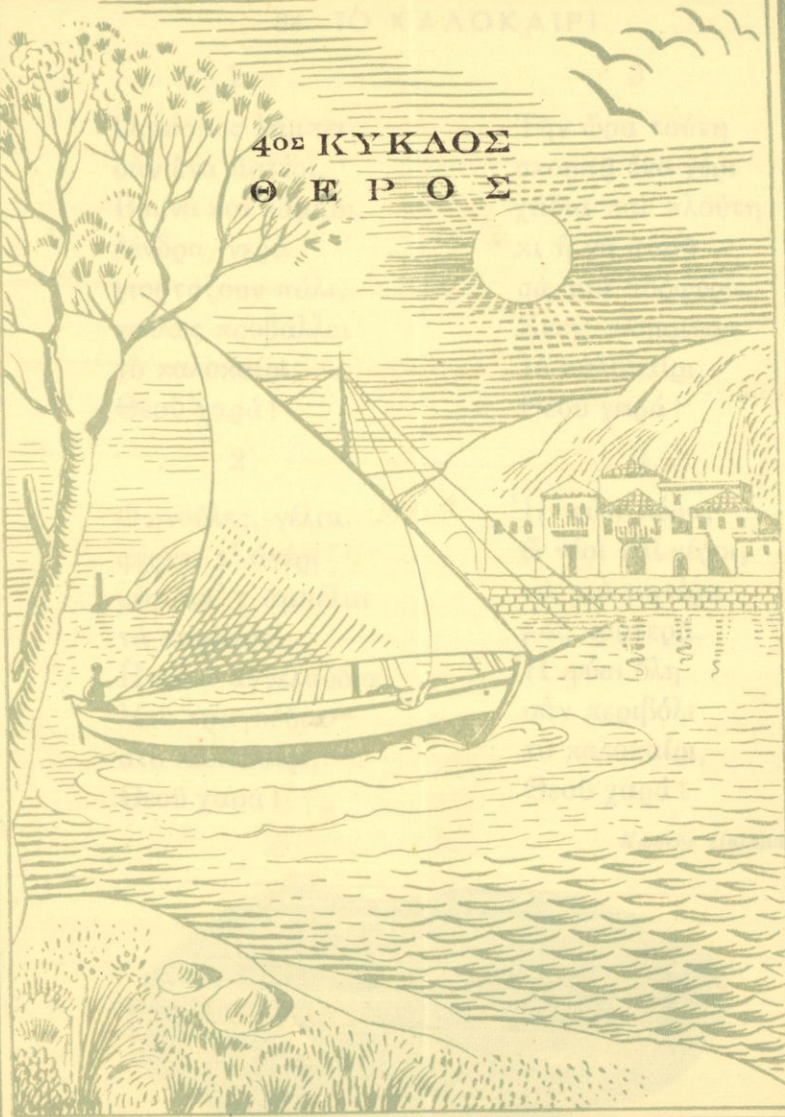
Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
 καθὼς φωλιές μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
 Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχυα νὰ θερίσῃ,
 ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν κρύα βρύση
 κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
 Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
 καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

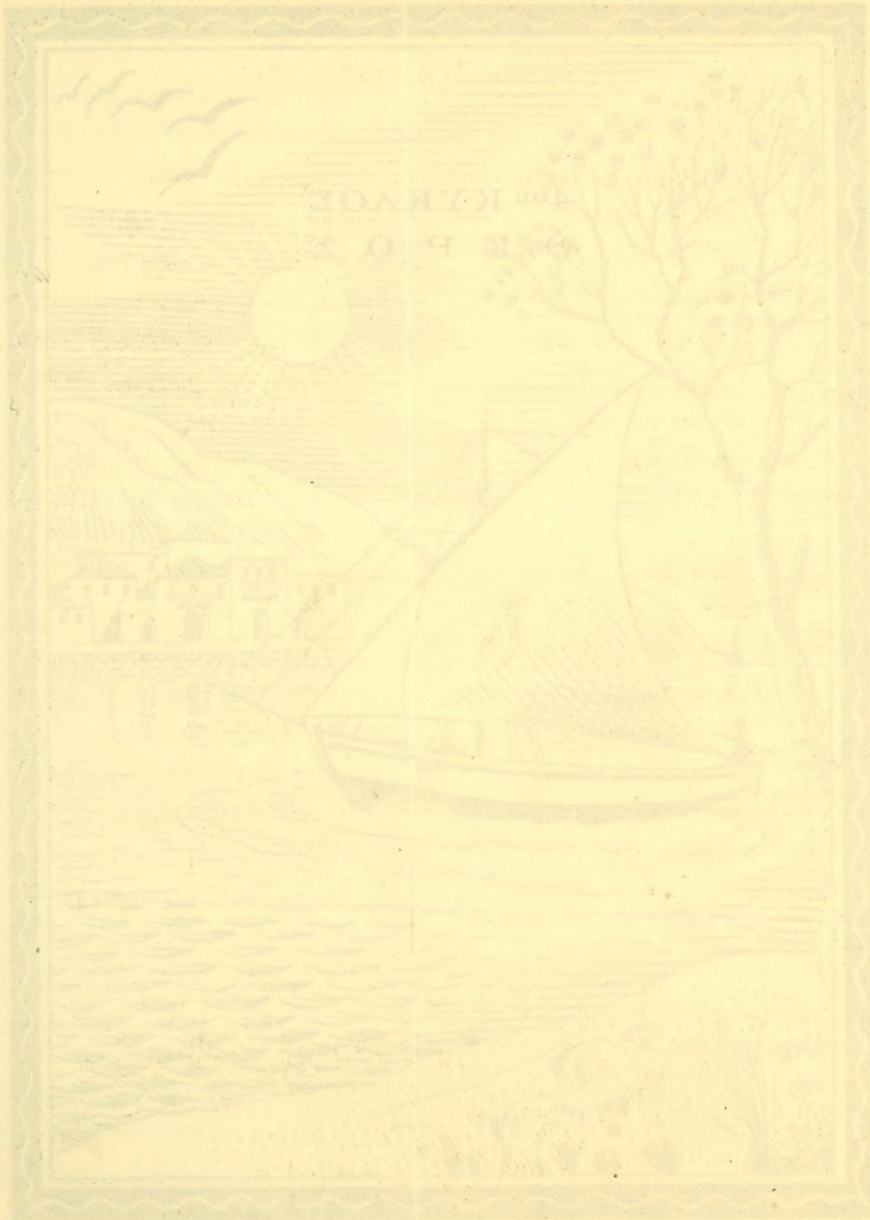
« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἰωάννης Πολέμης

4^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
Θ Ε Ρ Ο Σ

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ὁ κόσμος λάμπει
σὰν ἓνα ἄστει.
Βουνὰ καὶ κάμποι,
δένδρα, νερὰ
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιὰ ἀγγελούδια
λένε τραγούδια
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

3

Τὴν ὥρα τούτη
σκορπᾷ ἓνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα.
Ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ὦ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
Ἡ φύσι ὅλη
σὰν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

Κωσιῆς Παλαμᾶς

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστήν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐκάστην πρωΐαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὀλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἐν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρωΐ, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυσ μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ὅσάν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωηραὶ θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μανδήλαν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπιτερόν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπαρτὰ εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυσ. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὁποῖοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερίσται εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ιδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορὰς ἐβράχισαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίαν ἐδοκίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ὁμως τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θ' ἁλωνίσουν τὸν σῖτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

Θερίσεν' ἁλωνίσετε,
δεματοκουβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, πού θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιὰ τῆς κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσιν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, πού τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλά εἰς τὸ σπίτι.

Ὁ ἥλιος, ἀργὰ-ἀργὰ, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάριστος ξέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλαι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαρὰν τὴν τῶν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

Ἀλέξανδρος Μωραΐτιδης

Στ' ἁλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
 θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνώντας ἡ ροκάναν·
 πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
 Τὰ βόϊδια σέρνουν τὸ θεριό, ζευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόϊδια κυβερνώντας,
 ὠραία ἀρματοδρομίσσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἰν' ἡ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' ἁλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στὸ γόνα,
 κερνᾷ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἕνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυρα στὰ οὐράνια ἀναπετώντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσὴ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἂν καρτερῇ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια.
 Φτερὸ τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἡ ματιὰ τοῦ γέρου.
 Ἄβρεχη κι ἄκαγη ἡ σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἁλώνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

ἦλθες, ἦλθες, καλοκαίρι,
 κι ὁ Θεὸς πολλὰ
 μὲ τὸ ἅγιό του χέρι
 σκόρπισε καλὰ.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
 ψάλλουν λιγυρὰ
 καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
 μ' ἐλαφρὰ πτερὰ.

Τὰ μέλισσια μὲ φροντίδες
 δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
 καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
 τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
 χόρτα δροσερά,
 εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
 τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
 χύνουν μυρωδιὰ
 κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
 φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηνός

Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ ὄτα σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδία σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλη σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἀριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηνεῖδς ποταμός.

Διὰ νὰ διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῇς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὕτῃ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὅσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ του εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπὲρ ἄνω τῆς κεφαλῆς σου νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἤρεμος ὁ Πηνεῖδς κυλίζει τὰ ρεύματά του ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἀριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρῦζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διανυγῇ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τοῦ τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἱτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασίνου χρώματος.

Τὰ ὄτια σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυδαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶρος.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνειὸς νὰ ῥέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηνειὸς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ, εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὅποιον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῇς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεύματά του ὁ Πηνειὸς μὲ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον.

Κατὰ *I. Σαραντιδῆν*

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ῥόδινα νέφη τῆς πρωΐας ἀναγγείλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἐξ ὧν τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του περῶματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορὰς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθὺς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολύχρωμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνά. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὔρα τῆς πρωΐας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸσον ὠραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθεται ὀπισθεν ἑνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾠσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν δὲν δύναται κανεῖς νὰ ἀντι-
ληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ
διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ᾄσμα της.

Οἱ κύνταροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὐοσμον χλόην καὶ
ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη
βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν
τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίξει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δά-
σους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σεί-
ονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐν-
τὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἶφνης ὁμως ἀκούεται εἰς τὸν ἄερα φωνὴ ὀξύτατη.
Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἰέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ
ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλλται τοῦ δάσους γί-
νονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλά-
δους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιοντοτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ
ἀπότομος σιγὴ. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμὴ περνᾷ. Τὸ ὄρεον
ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοι-
κοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητά των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Διασκευὴ Θ. Μακροπούλου

Μνημὸς εἰς Κ. Μ. / Ν. εν
ὁ Μνημὸς Μνημὸς
20/07

90. Η ΠΡΩΪΑ

Ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ὑμνεῖ τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῇς.

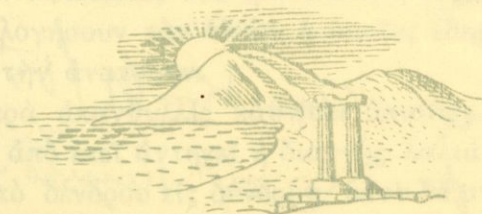
Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
ὦ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον, πὺ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῇς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρωΐ,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρνασσός »

Ἡλίας Τανταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές και μύρα
φέρει τ' άγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλούν στη φτέρι.

Κρούσταλλα γύρο
νερά, πού τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τήν γλόη έχουν.

Δροσιές και μύρα
φέρει τ' άγέρι
σαν τί να λέγη,
τάχα ποιός ξέρει ;

Κάτι ακούω
στην έξοχή
να ψιθυρίζη
μιά προσευχή.

Α, τί γλυκύτατα
χαράς τραγούδια
μέ χίλια στόματα
λέν τὰ λουλούδια !

Η φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αυτόν, πού δίνει
κάθε εύλογία.

«Το τραγούδι του παιδιου» Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπταν λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαίσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἥθη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἄλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μου ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μου ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλισιν. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῇ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι και τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψυχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὥσάν νὰ προσεπάθῃ νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἔρριψα νέα ψυχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. Ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψυχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουν τὴν πρᾶότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν.

Ἐφημερίς • Ἀκρόπολις •

Ἰωάννης Κονδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατεσκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζεῦγος πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν τοῦ στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὥσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγηρὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυναταὶ κωδωνοκρουσαὶ ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περι-
κυκλωθῇ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν
προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο εὐκολον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῇ.
Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε
νὰ ἀναφλέγεται.

Ἐνῷ ὁμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο
δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἶφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ
ὀρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν,
οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ
τοὺς ὁποίους αἱ φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περι-
κυκλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐντρομος πετᾶ περίξ τοῦ καπνοῦ
καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὀρμᾶ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου
τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος
τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὁποῖον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν
ἐνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὀρμᾶ διὰ δευτέραν φοράν
ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δυναμώσει.
Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ
πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν
ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλη-
σίον τοῦ πρώτου καὶ ὀρμᾶ ἀκράτητος διὰ τρίτην φοράν διὰ
μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς
ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν
τὴν ἡρωϊκὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἄλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον.
Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς τῆς τοὺς δύο νεοσσούς τῆς, οἱ
ὅποιοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά τέκνα, ἀφοῦ
δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευὴ)

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζώων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἓνα ζῷον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλῇ εὐμορφα, ἐὰν ζῇ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῇ εἰς βάρος του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ' ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὅποιαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὠραία.

— Ποῦ ἦσουν, πέρδικα γραμμένη,

κι ἦρθες τὸ πρωτὶ βρεγμένη;

— Ἦμουν πέρα στὰ πλάγια

κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι

καὶ τὸν Αὔγουστο σταφύλι.

Εὐχ. δι' εὐμορφίαν
Π. Ταντ

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῇ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένον πουλί» διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἐπλασε περισσότερον [εὐεργετικὸν] συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἀμα βραδιάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνῃ ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἓνα δένδρον καὶ παρμονεύει. Τὰ μάτια της τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὥσάν νὰ τοὺς ἔχῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικούς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμισυ χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά της.

Καὶ ὅμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα,
ὁ ὁποῖος σφάζει ἑκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν
ζωὴν, ἀκόμη κανεῖς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ
προστατεύσῃ.

✓ Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες
παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρῶν των, διὰ νὰ
εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρηνῶν καὶ τῆς
ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῇ τόσῃν λαϊκὴν ἀντιπάθειαν,
ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς δια-
λέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργε-
τικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο
ἄλλοτε.

«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα»

Στέφανος Γρανίτσας

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλίνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ' αὐγά τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἦσαν πολὺ εὐτυχισμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὗρουν φωλεάς.

Ὅταν ὁμως ἤρχισε νὰ μεστώνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὅποιοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέφουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ τῆς σκοτώσουν ἴσως τὰ μικρά της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἴπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλίνα εὗρε τὰ παιδιὰ της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἄκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἠκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ιδιοκτῆτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ: «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὖριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλίνα ἐγέλασε καὶ εἶπε:

— Μὴ φοβῆσθε, παιδιὰ μου. Ἄν περιμένη ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὸ μακρὰν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα - Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε: « Παράγινε τὸ σιτάρι! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν ». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ τὸν θερισμόν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς!

— Ἐννοία σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανελάβεν ἡ κορυδαλλίνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἐξαδέλφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάρμπα - Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν: « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας! Δὲν ἡμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε: « Ἄκουσε, Χρῖστο! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὔριον πρωῒ - πρωῒ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλίνα· διότι, ἅμα ἓνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένη τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλίνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια της καὶ ἔγινεν ἄφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερὰ
τὰ σταχτερὰ,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μᾶς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἕνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο!

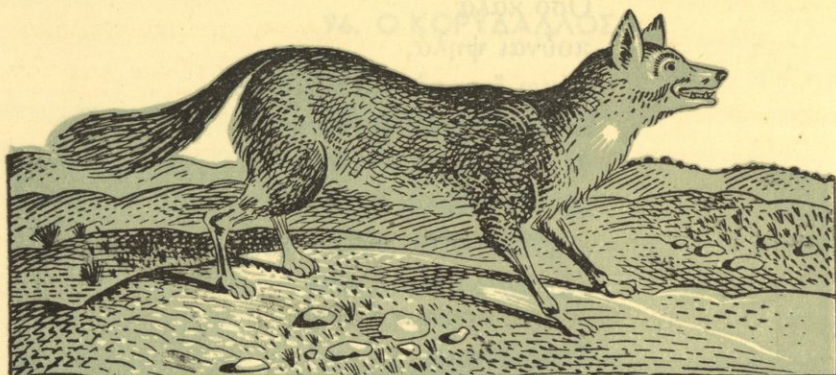
Ἄλλὰ γιατίι
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερὰ οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει;
Ἔχει φωλιά
κι ἔχει πουλιά
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, πού τὰ σκέπει.

Ὅσο καλὰ
ποῦναι ψηλά,
χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ!
Μὲ συλλογὴ
καὶ μὲ στοργή
μαζεύει τὰ φτεράκια του
καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
κάθε σκοπό,
πού ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
ξανθὸ κορυδαλλάκι!
Εὐλογητὸς
ᾧς εἶν' Αὐτός,
πού στόλισε τὴν ἀνοιξι
μὲ σὰν ἐσὲ ψαλτάκι!

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗΞ

Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια
της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: Ἄμα βαδίζη
καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους.
Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβὰ.
Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ πα-
ροιμία: «Ἡ πονηρὴ ἀλεποῦ πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσαρα».

Ὅσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρί-
μια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπα-
σμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζου-
ν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι'
αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διότι, ἂν
εἶναι καινουργῆς, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑπο-
πεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της
μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος
παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρ-
κετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πὼς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσιν τὴν κίσ-
σαν. Δένουν μίαν κλωστήν γῦρο εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

Ὅταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἄρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἕως οὔτου κοιμηθῇ.

Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἄρνιων εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἕν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως οὔτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα, τὴν ὁποίαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

Ὅταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. Ἄν ὁ σκύλλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. Ἔως οὔτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα - δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἅμα ὁ ἄσβος σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρότερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἄσβος τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὁπὰς, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἡρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν τῆς. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν τῆς ποντικοὺς ζωντανούς, ὀρνίθιας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά τῆς ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. Ὅταν τελειώσῃ ἢ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργοὺς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἓνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιά τῆς.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίδα ἀπὸ τὴν φωτιά !!

— Ἄ, εὔγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴν δουλειά σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα »

Στέφανος Γρανίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ της!
Τί ὕψος! Κι εἶναι πτερωτὸς
ὁ εὐτυχὴς ιδιοκτῆτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾷ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὥρισες ἐδῶ,
ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρῃς·
τρελλαίνομαι, ὅταν σὲ ἰδῶ.
Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
Τί κρῖμα! Ἄν εἶχες καὶ φωνήν
θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνὴν δὲν ἔχω; νὰ χαθῇς!
(ἐντὸς τοῦ εἶπε). Θὰ σὲ δεῖξω·
περίμενε, νὰ τρελλαθῇς,
μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοίγεις
δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάζει
καὶ πάφ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
καὶ χάπ! ἢ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ἀκόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνόν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας:

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
πὼς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

• Τὰ παιδικὰ •

Ἀλέξανδρος Παγκραβῆς

Γ.' ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Ἀπὸ μικρὸς ὁ Ζῶης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρωας τῆς ζωῆς.
Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν — ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς
Ἠλείου Γραμμῆς — ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ του μήτηρ. Τὸ
θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζῶης δὲν τὸ
ἐλθισμόνησε ποτέ.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητριὰ δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζώην: Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὁμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητριάν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξιέπαινος, μικρὲ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεύς, πὺν βοηθεῖς τὴν μητριάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Ὁ Ζώης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἠγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὁμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητριᾶς.

ὦ! Ἦτο πολὺ δυστυχὴς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώην».

Ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικὸν κακομεταχείρισιν τῆς μητριᾶς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσῃ ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὕρῃ ὀλίγην τροφὴν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου — ξυπόλυτος καὶ κακοενδεδυμένος — χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αἴφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινήν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρός του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτευούσης.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητροιάν. Παρακάλεσεν εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιὰ καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βάθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν:

— Καὶ Σὺ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλὴ Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾷς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιὰ. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κῆ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζῶης κοιμᾶται ἀκόμη.

Αἶφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης — ὁ κύριος Χατζηνίκου — στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν του καὶ τὸν πόνον του!

Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐξυπνᾷ ὁ Ζῶης ἀποτόμως. Σηκώνεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκοδεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πονετικὸς Ἑπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμεῖνῃ ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ τοὺς συνιρτᾷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί. Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύχεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί, τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρέται εἰσάγουν τὸν Ζῶην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλούσιος! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ τοῦ ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῇ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζῶης πρώτην φορὰν ἀντικρύζει τόσῃν καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος! Τὸν περιποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱὸς του.

— Φάγε, Ζῶη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

Ὁ Ζῶης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν

τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχή καὶ λέγει μέσα του μὲ
βαθεῖαν συγκίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν
ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

Ὁ Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζει
εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν
θάρρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀκούει μὲ προσοχὴν τὴν ἱστορίαν
τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνό-
τητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ,
παιδί μου. Θὰ βοηθῇς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς
τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ὁ Ζώης δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ
ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεν-
τρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς
τὸ Βουκουρέστιον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

Ὁ μικρὸς Ἡπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν
προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περὶ-
όδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ
προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων
τοῦ ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ὥς εἶναι
ὑπηρετά. Καὶ φέρεται μὲ διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ
κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὁμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

Ὁ Ζώης ὁμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου;

— Τὰ ἔμαθεν, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλὰ.

Ὁ μικρός, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρός, ἐμελέτα.

Ἐποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. Ἑλλὰς ὥς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

Ὁ Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις: «Σταυρέ, βοήθει!»

Πόσῃν χαρὰν ἠσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατῴρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκείνας λέξεις!

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. Ὁ Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. Ἀντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι' αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαξαν; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ' ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύση τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Ἔχω πληροφορηθῇ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σέ συγχαίρω. Νομίζω λοιπόν, ὅτι πρέπει τώρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζῃσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σοῦ μένῃ καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἴπῃ λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχήν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαθαίνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσην προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

Ὀλίγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιθεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσῃ χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει:

— Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστηχον Ζώην, τὸν ὁποῖον ἀντίκρισες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἔμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ κρύον! Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπῖτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὗρῃκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὀλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

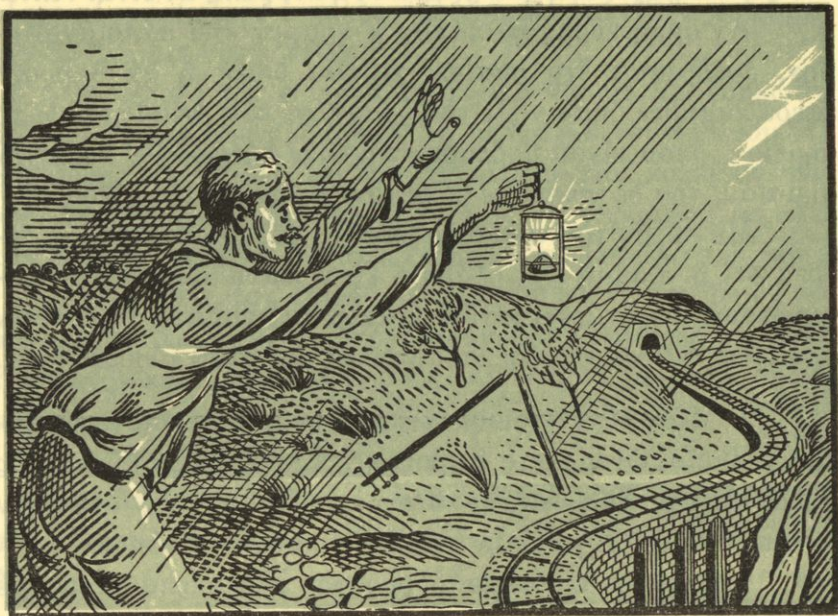
— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὀρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μέγαν πρότυπον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφημοὺς τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶταί του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὀρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφήκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἐκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ « Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ »

Διασκευὴ Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. Ὅσοι ἐταξίδευσαν μὲ τὸν σιδηρόδρομον θὰ παρετήρησαν ἴσως, ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν γραμμῶν εἶναι κτισμένα κατὰ διαστήματα μικρὰ παραπήγματα. Τὰ παραπήγματα αὐτὰ λέγονται φυλάκια.

Οἱ φύλακες, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μέσα εἰς τὰ φυλάκια, ἔχουν ὡς μόνην τῶν ἐργασιῶν νὰ προσέχουν, ἂν εἶναι ἐν τάξει αἱ γραμμαί. Ἐτσι κάθε ἡμέραν ὁ φύλαξ ἐξετάζει τὸ τμήμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὸ ἰδικόν του παράπηγμα καὶ εἰς τὸ παράπηγμα τοῦ ἄλλου φύλακος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ ἰδικόν του.

Ἄν εὕρῃ τὴν γραμμὴν ἐν τάξει, τότε τὴν ὥραν, πὺ πρόκειται νὰ περάσῃ τὸ τραῖνο, στέκει ἐμπρὸς εἰς τὸ παράπηγμά του, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα.

Ἄν ὅμως εὔρη, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἔξαφνα ἔξη σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφὴ καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῇ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυνον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἔσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερὰ θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγένεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέραςμά του ἐξερρίζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομματίασε τὸ σύρμα.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἠσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

3. Ὁ κεραινὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς καὶ τὰς διεσκόρπισε γῦρο. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιὰ καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον! Θὰ χαθῇ

τόσος κόσμος! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα γυρὸ τοῦ.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὀρθίος. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Ὁ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χειρὰ του τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβήσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανὸν καὶ ὀρθίος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανὸν ὅσον ἤμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιὰ του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ ὅλη του ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὥς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφὴν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος! σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὁδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανὸν καὶ ἠλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος συνώδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατῴρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Ἐνας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ζητεῖ ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἕνα.

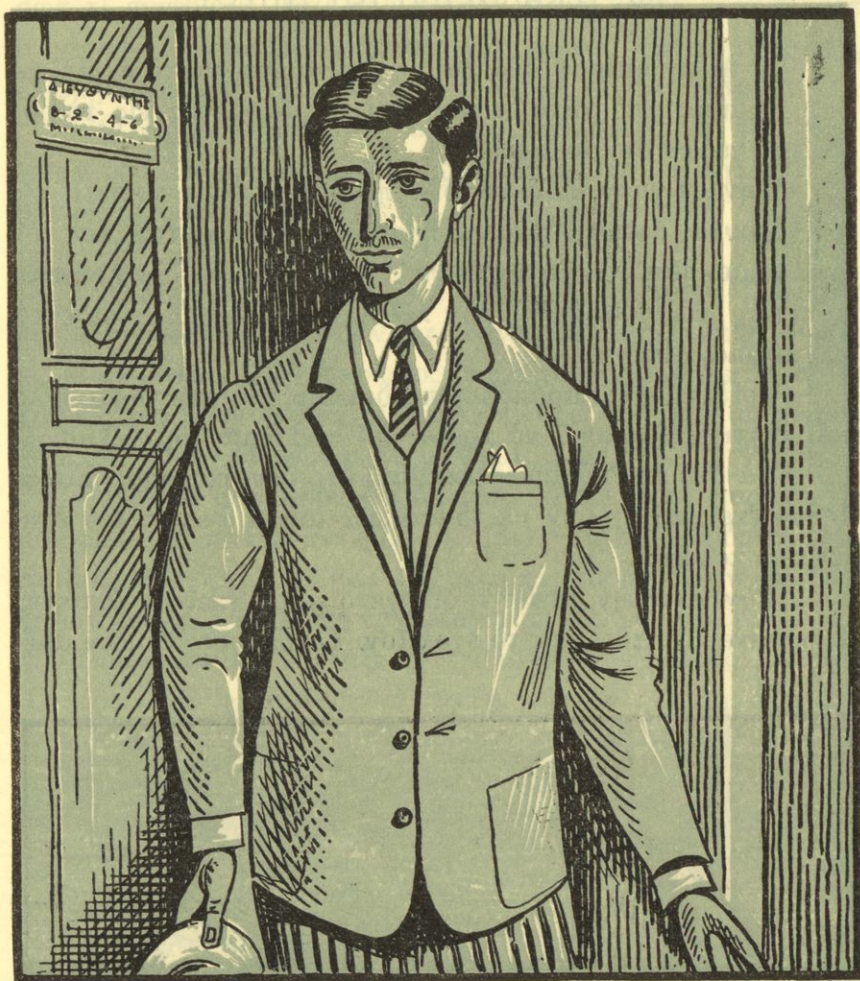
Ἐνας φίλος τοῦ ἐμπόρου, πού τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἠρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, πού δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῶ δύο ἄλλοι εἶχαν;

— Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὅχι ἕνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἔκλεισε τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. Ἐπειτα ἔδωσε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, πού ἐμπῆκε κατόπιν, πρῶγμα, πού φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. Ἐπίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῇ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, πού ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμα τὸ ἴδιον, οὔτε κἂν ἐκινήθησαν.

— Ἀλήθεια! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἴδου καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειρὰν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρατήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρά. Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά; Συνηθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρὰ εἰς ὅσα κολακευτικὰ γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε;

—“Οχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου, ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μάθημα, πὺν ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ!

Κ. Ρωμαῖος

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέρων ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμὴν, πού τὰ δύο παιδιά ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακράν. Ὁ γέρων ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξετε, σὰς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιά ὅμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, πού ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν ἀμέ-

σως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τῷ εἶπῃ τίποτε ὁ γέρον, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασε τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ εἶπῃ: «Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιά καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκείνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε:

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἶπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἓνας γέρον ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, πού ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρον δὲν ἠμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζαν μὲ τὸ κατραχύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.

Ὅλα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνησαν ἀπὸ ἐντροπὴν δὲν ἐτόλμων νὰ σηκόσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπῇ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

✓ Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. ✓

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευσεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ τοῦτο

ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἓν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσοδὸς του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον αἱ μητέρες μὲ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γυναῖκες καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μὲ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἠκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μὲ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολῦτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ χαιρετήσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανέβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν· τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἰφνης ἀκούεται μία φωνή :

— Ἀχ! τί ἔπαθα!

Ὅλοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Μανώλη, ἐνὸς νέου μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μὲ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἔμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἠρώτησεν :

— Τί ἔπαθες, παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, πὺ ἐτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας !

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη ;

— Τώρα... ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἡ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω !

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχρότερα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως οὗτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τούρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μή ! ἐπανέλαβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρον, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου... ✓

Καὶ ὥς νὰ ἠλεκτρίσθῃ ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοῦ λόγους, ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φορὰν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατώρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπὶ δα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμή αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη, καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἐως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν:

— Μανώλη μου! παιδί μου!

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὕρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἡσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια ὀλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σι-

γμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπη. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε...

Αἰφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της, διὰ νὰ βλέπη καλύτερα.

Ἐνα «γεια σου, Μανώλη!» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ηὐχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλην, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε;

Ὅλοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἦλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

« Οἱ Κρητὲς μου »

Ἰωάννης Δαμβέργης

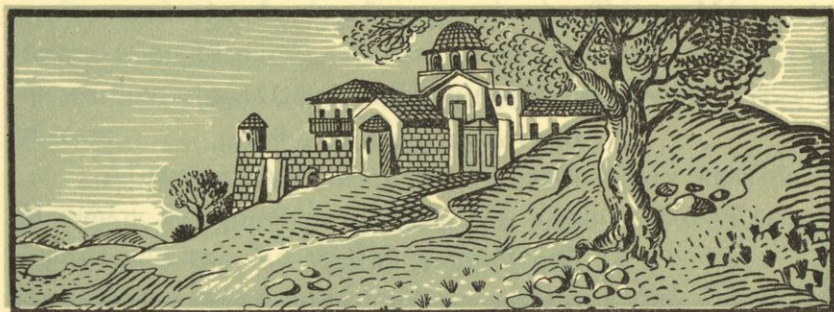

Ὅλα τ' ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
 ὅταν ὁ καιρὸς τοὺς φθάσῃ,
 ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
 μέσ' στὰ φυλλωμένα δάση,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
 τ' ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
 τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
 τόσ' ἀρνάκια χαϊδεμμένα,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
 καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
 καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
 καὶ τ' ἀστέρια μέσ' στὴν κτίσι
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι' αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
 νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
 ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
 κι ὁμορφιὰ καὶ γερωσύνη,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει.

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὁρεινοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περὶβολον τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμε τὸν καταλισμόν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταλισμός καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποὶ, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνά, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἑσπερινόν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργόν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιά τῆς πόλεως παρετήρουν ἑκπληκτα τὸ ὥραϊον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὁλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι τὸ ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἴφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. Ὅλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανὴς ἐντύπωσις. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἡσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντας τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἔσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἐσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἰς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναὸν μέσα ἤκούετο:

Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμένοι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἠσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθηντο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ὁ ψαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἐφθάναν τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν.

Αἴφνης οἱ ψάλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμόν. Ἰερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσακουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγέναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν!

*Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἔβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιά εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπασθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος:

— Παιδιά μου, καλῶς ἤλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. Ὁ ἱερὸς αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤκμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εὔρον ἐδῶ καταφύγιον, ιδίως κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσετε. Τώρα ἂς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξηλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὡδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς « ἐφίλευσε ».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν τῶν. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

Τὸν Πλάστην τῶν ὄλων
 τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
 Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
 μικροὶ καὶ μεγάλοι.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
 τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
 καὶ μία πνοή Του
 τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
 Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
 Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
 Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
 τὸν θεῖον σπινθῆρα,
 Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
 τὸν μόνον δοτῆρα,
 Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικὰ »

* Ἀγγελος Βλάχος

Ε.' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

- Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἐλαία ;
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !
- Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
μὲ αἵματα ἐβάφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνὰ
εἶναι τυράννων τάφοι ;
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !
- Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

Ἄγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

“Όλες τις χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τις χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἄκουσα καὶ εἶδα.

Ἀλλὰ καμμιά τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλὰ,
μ’ ἐκείνη δὲν τ’ ἀλλάζω.

Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ’ ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσίᾳ δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφές
καὶ στῶν βουνῶν τις κορυφές
ὑψώνω τὴν σημαία.

Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιά τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν’ ἀνδρεῖα τὰ παιδιά
κι ἔχουνε σίδερο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.

Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾷ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατά,
γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα!

Γεώργιος Βιζυηνός

1. Ἡ ἱστορία, πὺ θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικὸν ἐπεισὸδιον, πὺ ἐγίνε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἐνας νέος Ἑλλήν ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζὶ μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, πὺ ἐχρησίμευε καὶ ὡς προχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφάνεροναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμὴν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὁδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

- Εὐρεῖς νὰ διαβάξης;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἐρχεσαι μαζὶ μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι;
- Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, πὺ ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθησαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλον πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, πὺ τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμὸν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

Ὁ νέος ὁδοιπόρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, πού τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτος ! Τί εἶχε συμβῇ ;

3. Ὁ νέος ἐκεῖνος Ἑπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῇ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀπλοῖκός ὑπηρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῇ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίνθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φορὰν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα ; ἠρώτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξιν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φορὰν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, πού γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει παρὰ πολλὰς φορές.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν ;

— Ναί, πάντοτε ! ἀπεκρίθη ὁ Ἑπειρώτης ζυμωτής.

Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτής τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια, δὲν ἐξύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωϊκῆς του πατρίδος !

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευή)

110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὃ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἑνὸς γέροντος. Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὁλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρὸς. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸν μικρὸν κῆπὸν του. Ἄλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρὸς του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρων οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γέρο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστῆς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουῖτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκεῖνου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαρραγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶδον τοὺς Τούρκους ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὥραϊον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὕτη τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ.

α γηρ
γρ
μ γηρ

Ὁ στρατηγός, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μά-
τια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία - τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του
νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρ-
μαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο ὅπως καὶ εἰς
τὸν καιρὸν τοῦ Ὀμήρου! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορὰς
ἐξήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ δια-
φόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Ὅταν ἐτελείω-
νον τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυ-
ρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ
πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν,
τὴν ὁποίαν ἐζήτουν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς
τὸν στρατηγόν: Οἱ Τοῦρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ
τὰ ὄπλα των, ἐξῆγον τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὰ
μάρμαρα μεταξύ των.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην
ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστρο-
φὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἐλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν ὅλοι σύμ-
φωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύ-
σουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ τοὺς δώσουν
αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρα-
σαν τὸ πολῦτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ
δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

Ὁ γέρο - Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστρο-
φὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκά-
κην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« Ἀγροτικαὶ ἐπιστολαὶ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ Θ. Μ.)

Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὁποῖαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ὁ διευθυντής, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινεν ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὥς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἑλλήν, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἐνδοξον, ἣ ὁποία ἐπὶ μακρὸν ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἄνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλλέας. Ἀγαπᾷτέ τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δείξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὁποῖον δὴποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὕρῃ παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μέγαν χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὕρισκονται τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώνησε τὸν Φιλώταν Ξάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ὁ Ξάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἑδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

—Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαίρεισε ἐξ ὀνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητὴν σας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ με φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἦλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος. Ὅλοι ἐχειροκρότησαν.

— Ἦσυχία! ἐφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαίνετο ὅμως καθαρά, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ὁ διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα προσέθεσε:

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἓνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὥς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλὰς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας, Κρήτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλῃ ὅπωςδήποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει
ἄλλοῦ πετᾷ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾷ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἴσατε στρατιῶται.

Τί νὰ σᾶς ποῦμε ! Δὲν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νὰ γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι ;

Καὶ νὰ μᾶς πάρουν στὸ στρατὸ
μὲ τὸ μουστάκι μας στριφτὸ
καὶ νὰ μᾶς ποῦν : « Ἐλᾶτε !
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! »

Ἄχ ! τώρα εἴμαστε παιδιὰ,
μὲ μιὰν ἐλπίδα στὴν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σὰν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σὰν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιαῖτες οἱ μικροὶ
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅ,τι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιὰ σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστής Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλῃ εἰς αὐτήν.

Ἐν τῇ Ὀλίγῃς ἡμέραις μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λάχανα καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἱππικοῦ ἐβάδιζε μὲ

βῆμα ἄργον εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περιχώρα.

Ἦτο ὥραία πρωΐα τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιωματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικὰς προφυλακάς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὃ ὁποῖος περιεστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἓν παρὰθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοί, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἱππεῖς, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἦτο εὐμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδῆλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς, ἀφοῦ ἔσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατί δὲν ἔφυγες μαζί μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμεῖνα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρες νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἀλλ' ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρέπει ν' ἀναβῇ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη.

Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσεῖετο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον :

— Ἔχεις καλὰ μάτια, μικρέ;

— Ἐγώ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά!

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῇς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγώ; Σὲ μισὸ λεπτὸ εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῇς τί θὰ ἰδῇς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω; Ἄν φαίνονται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βουλγάροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὅπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ!

— Τί ζητᾷς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά;

— Τί ζητῶ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε!

Ἐπειτα προσέθεσεν :

— Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ! Ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας!... Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλά! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμή νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκουφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε όμως!... ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός, ὥς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

Ὁ μικρὸς ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανὰ του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ὡς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχὴ πρὸς τὰ ἐμπρός! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς εὗρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἔπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὡς χρυσῇ. Ὁ ἀξιωματικός μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἰδῇ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

Ὁ μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὡσὰν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε:

— Δυὸ καβαλλαράιους στὸ δρόμο, ποὺ ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ' ἐδῶ;

— Ἀρκετά, ὡς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Ὁχι, ἐσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός μετὰ μικρὰν σιωπῇ. Κοίταξε δεξιὰ!

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιὰ. Ἐπειτα εἶπε:

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπᾷ, σὰν νὰ εἶναι λόγχες.

— Ἀνθρώπους βλέπεις;

— Ὅχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι μέσα εἰς τὰ στάχνα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁξὺ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα... σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμή... Ἐκεῖ κάτω δεξιὰ, βλέπω...

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικὸς δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρον μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά;

— Ἀριστερά, ναί· ἀλλὰ κατέβα.

— Ἀριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῶ ἔσκυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πὼς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία...

Τρίτος σφυριγμὸς ἠκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμήν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῖμα! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ἔκυψε καὶ ἥνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεῦμονα.

— Ἀπέθανεν! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.
— Ὅχι ἔη, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.
— Ἄ, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος, μικρέ μου!

Ἄλλ' ἐνῶ ἔλεγε «θάρρος» καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδηλίδιον τοῦ ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἔμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

Ὁ ἀξιωματικὸς χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μὲ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί! ἐπανελάβε θλιβερὰ ὁ ἀξιωματικὸς. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί!

Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρὸν. Τὸ κεφάλι τὸ ἄφηκεν ἀσκέπαστον.

Ὁ λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ ραβδί, τὸ ὅποιον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

Ἐμείναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικὸς ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χεῖρ ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

— Ἐπὶ τῶν ἵππων!

Ἰππευσαν, καὶ τὸ τμήμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμὰς...

Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὁλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶτ' ἡ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἱππικοῦ, ἐβάδιζε τῶρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμα του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

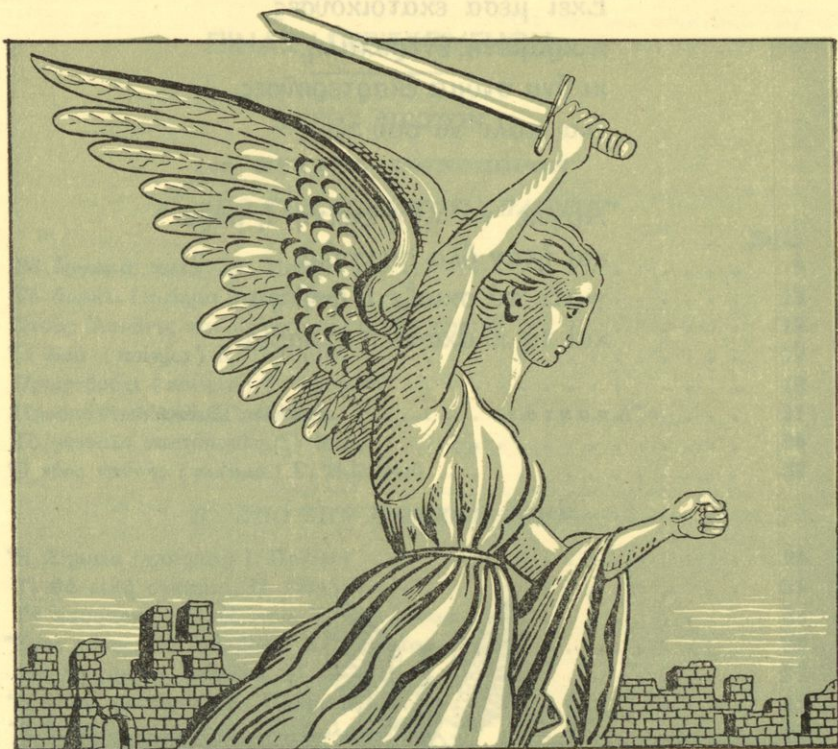
Ἡ εἶδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυνὰ ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὁλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζωνοί, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

Ἐνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στήθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυνὰ πόδια, εἰς τὸ αἵματωμένον στήθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλὴν. Καὶ αὐτὸ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὥς νὰ ἡσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν του Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Διασκευὴ)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἑλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἓνα στόμα ἑκαρτεροῦσες,
ἔλα πάλι νὰ σοῦ πῇ.

Ἄργειε νὰ λθῇ ἐκείνη ἡ μέρα
καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τὰ σκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

« Ἀπαντα »

Διονύσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ (ΤΑΣΣΟΥ)

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως Ζ. ΚΩΤΣΙΚΗΣ (ἀπ. Α. Σ. ΟΕΣΒ 6087/13-8-55)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελάν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Στοὺς ἐλαιῶνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἐλιά (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	27

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα) Ι. Πολέμη	29
10. Τὶ θὰ εἴπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα, Σουλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἕνα ἐλληνόπουλο, Τέλλου Ἀγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

19. Δελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
20. Ἕνα εὐεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεῦκος (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα) Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

	Σελίς
27. Στά κρύα καί στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιά (ποίημα) Μ. Στασινοπούλου	75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδοῦλου	76
30. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικῆς μετὰ τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ (ἐκλογή) Κ. Ρωμαίου	80
32. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα) Σ. Σπεράντσα	82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
34. Τὸ ρίξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	100
39. Ἔργασία (ποίημα) Γ. Μαρκοῦ	101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβίλη	105
42. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
---	-----

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἴσωπον	120
46. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἴσωπον	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνός (ποίημα) Ι. Πολέμη	122
48. Ἀετός, καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἴσωπον	123
49. Δύο ἐχθροί, κατὰ τὸν Αἴσωπον	125
50. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
51. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
52. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα) Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα) Τέλλου Ὑάγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο « καλῶς ὥρισες » ποῖημα) Ι. Πολέμη	142

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην . . .	143
61. Ἡ Ἀθηναῖ στήν Ἀθήνα (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ Θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Πανσανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὑμνος τῶν Προγόνων (ποίημα) Γ. Δροσίνη	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγούδι τοῦ ἡλίου (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα) Ι. Πολέμη	191

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

84.	Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	Σελίς 195
85.	Ὁ θερισμός, Α. Μωραΐτιδῃ	196
86.	Στ' ἁλώνια (ποίημα) Γ. Δροσίνῃ	198
87.	Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	199
88.	Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδῃν	200
89.	Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
90.	Ἡ πρωΐα (ποίημα) Η. Τανταλίδῃ	204
91.	Δροσιὲς (ποίημα) Σουλβίας Ρόδη	205

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92.	Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	206
93.	Φιλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδῃ	208
94.	Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95.	Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96.	Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	214
97.	Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98.	Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα) Α. Ραγκαβῇ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99.	Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100.	Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101.	Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102.	Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδῃν	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103.	Τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργῃ	236
104.	Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	241
105.	Ἑσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106.	Αἶνος (ποίημα) Α. Βλάχου	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107.	Ἡ γῆ ἢ Ἑλληνίς (ποίημα) Α. Βλάχου	246
108.	Γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	247
109.	Ὁ ξυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110.	Αἱ διηγήσεις τοῦ γέρο - Κωνσταντῇ, Γ. Δροσίνῃ	250
111.	Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
112.	Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	254
113.	Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
114.	Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στὸν ἐλαιῶνα καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
2. Ἡ ἐλιά (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα	21
4. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα	24
5. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	27
6. Ἡ Σημαία (ποίημα) Ι. Πολέμη	29
7. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
11. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
12. Ὁ παῦκος (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμῶνας (ποίημα) Α. Φωτιάδη	69
14. Τὸ χιόνι	70
15. Στὰ κρύα καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
16. Χειμωνιά (ποίημα) Μ. Στασινοπούλου	75
17. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. Ἐνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
20. Ἐλεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	100
21. Ἔργασία (ποίημα) Γ. Μακροῦ	101
22. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	106
24. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) Α. Παράσχου	113
25. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἴσωπον	120
26. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἴσωπον	121
27. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα) Ι. Πολέμη	122
28. Ἀετός καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἴσωπον	123
29. Δύο ἐχθροί, κατὰ τὸν Αἴσωπον	125
30. Παιδικὴ Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
31. Πάσχα στὸ χωριὸν (ποίημα) Ν. Χατζηδάκη	133
32. Τὸ ναυτόπουλον Α. Κουρτίδη	138
33. Τὸ μόνο « καλῶς ὦρισες » (ποίημα) Ι. Πολέμη	142
34. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομα των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
35. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήναι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	146
36. Τὸ μελίσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
37. Τὸ τραγούδι τοῦ ἡλίου (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

39. Τὸ χωριὸ (ποίημα) Ι. Πολέμη	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμός Α. Μωραϊτίδη	196
42. Στ' ἁλώνια (ποίημα) Γ. Δροσίνη	198
43. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
44. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα) Γ. Βιζυνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
47. Ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς (ποίημα) Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἕνας γέρος, ἕνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικὲς μετὰ τῇ θερησκευτικῇ ζωῇ (ἐκλογή) Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα) Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
9. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναῖο παλληκάρη (ποίημα) Τέλλου Ἀγρα	137
13. Ὅλα γιὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θερησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιὰ τὴν γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα) Γ. Βιζυνοῦ	247
17. Ὁ ζυματὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἄμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ρέξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152

	Σελίς
8. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
10. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
11. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
12. Δόξα (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	164
13. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλιτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
16. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
17. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
19. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
20. Εὐγνώμοσυνή λέοντος, Κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
21. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	199
23. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
24. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
2. Ἐνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῶο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρῶτα (ποίημα) Η. Τανταλίδη	204
11. Δροσιές (ποίημα) Σουλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαγοῦ, Α. Κουρτίδη	208
14. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα) Α. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα) Α. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

• Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α', ΣΕΙΡΑ Γ', 1956 (Π) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 150.000

Ἐκτύπωσις - βιβλιοδεσία Κοινοπραξίας Π. ΓΑΡΜΠΗ - Ι. ΓΚΟΥΦΑ & ΥΙΩΝ

